Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pirrhum, & Petrum. Deceptos tamen fuiſſe, quoad Honorium, errore ficti prædictos Patres, infra oſtendemus. Quia licet Sergius auctoritate Honorii errorem ſuum tueri conaretur; Honorius tamen nunquam tali errori adhæſit: ſed forte ſolum toto officii ſui zelo non ſe oppoſuit, ſperans omnia pacifice componi poſſe. Sed de hoc egi *Tom. 1. in 1. p. Qu. 3. de Locis Theol. Dub. 5. §. 5. a num. 32.* & *Dub. 6. §. 5. n. 28.*

V. Monothelitarum præcipui impugnatores fuere, primo. Sophronius ſpectatiſſimæ vitæ Monachus, & ad Patriarchalem Jeroſolymæ Sedem poſtea evectus; qui, ſuorum coacto Concilio Epiſcoporum, hæc naſcentis Monothelismi ſemina pernicioſa denuntiavit, ac damnavit. Secundo. Severinus Papa Honorii ſucceſſor, qui Heraclii Ecteſim damnavit. Tertio Joann. IV. qui Severino ſucceſſit, & in Synodo Romæ coacta edita in Oriente Monothelitarum decreta reſcidit; atque Heraclium ad communionem revocare conatus eſt: cæterique ſequentes Romani Pontifices.

VI. Donec hortatu, conſilio, & opera Conſtantini Pogonati, & Agathonis Romani Pont. auctoritate indictum, & congregatum fuit Conſtantinopoli Concilium generale Sextum, alias Conſtantinopolitanum Tertium, anno 680. In eo enim, inquit S. Thom. *quæſt. 18. art. 1.* citato: *Determinatum eſt, oportere dici, quod in Chriſto ſint duæ voluntates: ubi ſic legitur* (Act. 18.) *juxta quod olim Prophetæ in Chriſto, & ipſe nos erudivit, & Sanctorum Patrum nobis tradidit Symbolum, duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes prædicamus*. Poſt Synodum ſextam Concilium Toletanum XIV. anno 684. hoc idem Catholicum dogma confirmavit. Et tandem Eugenius IV. in Conc. Florent. anno 1441. in decreto pro Jacobitis. Ubi poſtquam ſuperius dixerat, quod Eccleſia Romana anathematizat, & execratur Macarium Antiochenum, omneſque unam tantum in Chriſto voluntatem, & operationem agnoſcentes; prope finem ait: *Amplectitur etiam, approbat, & ſuſcipit ſanctam tertiam Conſtantinopolitanam Synodum centum & quinquaginta Patrum; quæ ſexta eſt in ordine Univerſalium Synodorum, temporibus beatiſſimi Agathonis Prædeceſſoris noſtri, & Conſtantini IV. hujus nominis Principis congregatam; in qua Macarii Antiocheni, & ſectatorum hæreſis condemnata eſt: & definitum eſt, in Domino noſtro Jeſu Chriſto duas eſſe perfectas, integraſque naturas, & duas operationes, duas etiam voluntates; licet eſſet una eademque perſona, cui utriuſque naturæ competerent actiones; deitate agente, quæ Dei ſunt, & humanitate, quæ hominis ſunt.*

§. II.

Hæreſis Monothelitarum Rejicitur.

VII. DIco, Verbum divinum aſſumpſit humanam voluntatem: ideoque in Chriſto fuit non una tantum, ſed duplex voluntas, divina, & humana: non una tantum, ſed duplex operatio. Hanc veritatem primo oſtendit Scriptura. Etenim in Chriſto fuiſſe voluntatem divinam, quod non negabant Monothelitæ, imo hanc ſolam in eo ponebant, conſtat ex ipſius Chriſti verbis, Lucæ 13. verſ. 34. *Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occidis Prophetas: . . quoties volui congregare filios tuos? &c.* Quæ non dixit voluntate hominis, quam recenter aſſumpſerat, ſed voluntate Dei, ſeu quatenus erat Deus. Item Joann. 5. verſ. 21. *Sicut enim Pater ſuſcitat mortuos, & vivificat; ſic & Filius, quos vult, vivificat*: Filius autem non vivificat *ſicut* pater, quos vult, voluntate humana; ergo voluntate divina, quæ eſt ejuſdem naturæ cum Patre.

Fuiſſe vero in Chriſto etiam voluntatem humanam, probatur ex Chriſti verbis. Tum Matth. 26. v. 39. *Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me Calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*. Tum Lucæ 22. verſ. 42. *Pater, ſi vis, transfer Calicem iſtum a me: verumtamen non mea voluntas, ſed tua fiat*. Tum Joann. 6. verſ. 38. *Deſcendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus, qui miſit me*. Quibus indicat Chriſtus, ſe habere voluntatem propriam diſtinctam a voluntate Patris; ergo ſe habere voluntatem humanam: quia voluntas divina in Chriſto eadem eſt cum voluntate Patris. Pauſus inſuper, ad *Philip. 2. v. 8.* dicit, quod Chriſtus *Humiliavit ſemetipſum, factus obediens uſque ad mortem*. Volens ergo obedivit, an non volens? At ſi volens obedivit, non voluntate divina, quæ nemini ſubjicibilis eſt, ſed humana obedivit; ideſt, voluit obedire, ut homo, non ut Deus. Alia Scripturæ loca congerit S. Maximus, in *Diſp. cum Pyrrho*.

VIII. Probatur etiam ratione, qua utitur S. Thom. *3. p. q. 18. art. 1.* In Chriſto, qui erat perfectus homo, & verus Deus, nihil deerat ſpectans ad perfectionem humanæ naturæ, & veritatem divinæ: ſed voluntas humana ſpectat ad perfectionem humanæ naturæ, divinæ etiam naturæ competit habere voluntatem, ut probant Theologi cum S. Thoma, *1. p. q. 19. art. 1.* ergo in Chriſto, ſicut ſunt duæ naturæ, humana, & divina: ita & ſunt duæ voluntates, humana, & divina. Hanc veritatem confirmant Patres tum Græci, tum Latini.

IX. Ex Latinis S. Ambroſius, *in Luc. cap. 22.* ad illa verba: *Non mea, ſed tua voluntas fiat*: ait; *Suam ad hominem retulit, Patris, ad divinitatem: voluntas enim hominis temporalis, voluntas divinitatis æterna*. Sanctus Auguſt. l. 3. contra Maximinum Arianum, c. 20. *In hoc* (inquit) *quod ait, non quod ego volo, aliud ſe oſtendit voluiſſe, quam Pater; quod niſi humano corde non poſſet*. Hoc idem docet S. Leo, *Epiſc. ad Leonem Auguſtum* dicens: *Secundum quidem formam Dei ipſe, & Pater unum ſunt; ſecundum autem ſervi formam non venit facere voluntatem ſuam, ſed voluntatem ejus qui miſit eum*: Ex quibus colligit Martinus I. in Synodo Romana, S. Leonem duas Chriſti voluntates agnoviſſe ſecundum naturas duas, divinam, & humanam.

X. Ex Græcis unum profero Damaſcenum, *Orat. de duabus Chriſti voluntatibus c. 11.* ſic diſcurrentem: *Si quidem non aſſumpſit humanam voluntatem, qua voluntate factus eſt ſuo Patri obediens? Si non aſſumpſit humanam voluntatem, qua voluntate factus eſt ſub lege? Si non aſſumpſit humanam voluntatem, qua voluntate implevit omnem juſtitiam? Si non aſſumpſit humanam voluntatem, non attulit ei remedium, quod primum in morbum inciderat. Quod enim non aſſumptum fuit, non eſt curatum (ut ait Gregorius Theologus) quid enim offenderat, niſi voluntas? Quod ergo offenderat, quod peccaverat, id demum amplius curatione egebat. Quod ſi neges, id ab eo aſſumptum, quod peccaverat; facere neceſſe eſt, nec peccatricem quidem, ac ægram naturam eum aſſumpſiſſe &c.* Hic Damaſceni diſcurſus ſerio penſandus eſt.

XI. Quod vero in Chriſto ſint duæ operationes, quod revera negabant Monothelitæ, eſto hoc tegere ſtuderent: Prob. In eo eſt duplex operatio, in quo eſt duplex natura: nam quælibet natura explicatur propria operatione, & propria operatione dignoſcitur forma, & ab aliis ſecernitur; *Quorum* enim *operatio una eſt* (ait Baſilius contra Eunomium) *horum eſſentia una eſt* & e contra. *Quorum natura eſt diverſa* (inquit Damaſcenus, l. 3. de Fide Orth. c. 15.) *horum quoque diſpar actio*. Atqui, ut adverſus Eutichetem infra oſtendemus, ut ipſi Monothelitæ fatebantur, duplex erat in Chriſto natura, etiam facta unione; ergo & in eo erat duplex operatio, Videatur S. Damaſcenus, *l. 3. de Fide cap. 15.* citato, ubi hanc veritatem ex profeſſo probat.

XII. Dicebant Monothelitæ, hoc verum eſſe, quando una earum eſt movens, & agens, altera vero mota, & acta. Tunc enim una, & eadem operatio moventis, eſt etiam operatio moti: ſic una eademque eſt operatio aſciæ, & manus, quæ aſciam movet. Cum ergo natura humana Chriſti moveretur, & eſſet quaſi inſtrumentum Verbi, ſequitur, quod una & eadem operatio Verbi, eſſet quoque operatio humanæ naturæ.

XIII. Hanc Monothelitarum reſponſionem refert S. Thom. *3. p. q. 19. art. 1.* dicens: *Ut eorum opinio melius intelligatur, conſiderandum eſt, quod ubicumque ſunt plura agentia ordinata, inferius movetur a ſuperiori: ſicut in homine corpus movetur ab anima, & inferiores vires a ratione: ſic igitur actiones, & motus inferioris principii ſunt magis operata quædam, quam operationes. Id autem, quod pertinet ad ſupremum principium eſt proprie operatio; puta, ſi dicamus in homine: quod ambulare, quod eſt pedum, & palpare quod eſt manuum; ſunt quædam hominis operata; quorum unum operatur anima per pedes, aliud per manus: & quia eſt eadem anima operans per utrumque, ex parte ipſius operantis, quod eſt primum principium movens, eſt una & indifferens operatio: ex parte autem ipſorum operatorum differentia invenitur. Sicut autem in homine corpus movetur ab anima, & appetitus ſenſitivus a rationali: ita in Domino Jeſu Chriſto humana natura movebatur, & agebatur a divina.* Et ideo in Chriſto unam operationem aſſerebant, nempe, divinitatis; plura autem operata per humanitatem.

XIV. Hanc autem reſponſionem evacuat S. Doct. hoc diſcurſu. Ubicumque movens, & motum habent diverſas formas, ſeu virtutes operativas, ibi oportet, ut ſit alia operatio moventis, & alia operatio propria moti; licet motum participet operationem moventis, & movens utatur operatione moti ad ſuum effectum, & ſic utrumque agat cum communione alterius: ſed in Chriſto humana natura habet propriam formam, & virtutem, qua operatur ea, quæ ſunt hominis, & ſimiliter divina; ergo utrique correſpondet propria operatio diſtincta, licet divina natura utatur operatione humana, ſicut operatione ſui inſtrumenti; & humana natura participet operationem divinæ, ſicut inſtrumentum participat actionem principalis agentis. Maj. explicatur a S. Thoma. In eo enim, quod movetur ab altero; duplex eſt operatio: *Una quidem, quam habet ſecundum propriam formam: alia autem, quam habet, ſecundum quod movetur ab alio. Sicut ſecuris operatio ſecundum propriam formam eſt inciſio; ſecundum autem quod movetur ab artifice, eſt facere ſcamnum. Operatio igitur, quæ eſt alicujus rei ſecundum ſuam formam, eſt propria ejus; nec pertinet ad moventem, niſi ſecundum quod utitur hujuſmodi re ad ſuam operationem: ſicut calefacere eſt propria operatio ignis, non autem fabri, niſi quatenus utitur igne ad calefaciendum ferrum.* Unde concludit idem S. Doctor: *Quod ſi una tantum eſſet operatio divinitatis, & humanitatis in Chriſto, oportet dicere: vel quod humana natura non haberet propriam formam, & virtutem (de divina enim hoc dici eſt impoſſibile) ex quo ſequeretur, quod in Chriſto eſſet tantum divina operatio. Vel oporteret dicere, quod ex divina virtute, & humana eſſet conflata in Chriſto una virtus: quorum utrumque eſt impoſſibile. Nam per primum horum ponitur natura humana in Chriſto eſſe imperfecta: per ſecundum vero ponitur confuſio naturarum.*

XV. Idipſum probatur variis auctoritatibus, quas contra Monothelitas urgebat S. Maximus in Dialogo cum Pyrrho. Primo, *Joann. 1. v. 43.* dicitur, quod Chriſtus *In craſtinum voluit exire in Galilæam*. Joann. 17. v. 24. dixit: *Volo, ut ibi ſum ego, & illi ſint mecum*. Joann. 7. v. 1. *Ambulabat Jeſus in Galilæam; non enim volebat in Judæam ambulare*. Tunc ſi Volitio, qua volebat exire, qua volebat, ut diſcipuli eſſent,

ubi ipſe erat, qua non volebat ambulare in Galilæam, non erat certe volitio divina, quia divinitate omnibus aderat; ergo erat volitio humana —— Rurſus; operationes, quibus corpus eſt occaſio, ut turbari, triſtari, eſurire, ſitire; illæ quæ inferioritatem arguunt, ut orare, obedire, quomodo erant operationes divinitatis? Ab oppoſito excitare mortuos, illuminare cæcos, aliaque miracula facere, quomodo poterant eſſe operationes humanitatis?

§. III.

Monothelitarum Fundamenta.

XVI. OBjiciebat primo Pyrrhus. Chriſtus unus eſt, una enim eſt perſona; ergo unus erat, qui volebat; ergo una tantum voluntate.

XVII. Nego hanc ſecundam conſequentiam. Quia licet Chriſtus ſit unus unitate Perſonæ, non tamen eſt unus unitate naturæ, cum ſit Deus, & homo; ergo Chriſtus volebat ut Deus, volebat ut homo; ergo dupliciter volebat, & non uno tantum modo, licet foret unus. Sicut ergo duplicatio naturæ non duplicat Chriſtum; ita neque Chriſtum duplicabit duplicatio voluntatis, & operationis: quia duplici naturæ debetur duplex virtus, & duplex operatio.

XVIII. Inſtabat tamen. Voluntates ſecum afferunt volentes; ergo duæ voluntates duo volentes; ergo duas perſonas.

Neg. ant. Quod inſto ſic. Si voluntates ſecum afferunt, ita ut duplicata voluntate duplicatur perſona volens; ergo a pari, ubi erit una voluntas, ibi erit una perſona volens; ergo cum in Deo ſit una voluntas, non triplex, in Deo erit una tantum perſona, non tres, ut volebat Sabellius, ergo corruit Trinitas Perſonarum. —— Dicendum ergo eſt, quod differentia voluntatum non indicat differentiam perſonæ, ſed naturæ: ideoque ſicut in Deo, quamvis ſint tres perſonæ, quia tamen eſt una natura, non eſt, niſi una voluntas: ita in Chriſto, in quo eſt quidem una perſona, ſed duplex natura, non erat una tantum, ſed duplex voluntas.

XIX. Ita S. Joann. Damaſcenus, lib. 3. de fide Orthod. cap. 15. *Si contendant* (inquit) *una cum actione perſonam induci, tum ſubjungamus: ſi una cum actione perſona inducitur, conſentaneum viciſſim eſt, ut & una cum perſona actio inferatur. Atque ita fiet, ut ſicut tres ſunt perſonæ, ſive tres Sanctæ Trinitatis hypoſtaſes; ſic tres quoque actiones ſint. Aut contra: quemadmodum una eſt actio, ita una quoque perſona, & hypoſtaſis.*

Deinde contrarium oſtendit exemplo gladii candentis, qui unus gladius eſt; & tamen duas habet actiones, ſecandi, & urendi, quia duas habet naturas ignis, & ferri. *Sed* (inquit) *& in candenti gladio uri tum ignis, tum ferri natura ſervantur, ita & duæ actiones, & earum effecta. Nam & ferrum ſecandi, & ignis urendi vim habent; ut ſectio quidem actionis ferri opus ſit, uſtio autem ignis: ac diſcrimen tum in ferri ardenti ſectione, tum in ſecta uſtione ſervatur: tametſi poſt ejuſmodi unionem, nec uſtio citra ſectionem ſit, nec ſectio ſine uſtione. Nec quia duplex eſt naturalis actio, duos proinde candentes gladios dicimus: nec rurſus quia unus duntaxat incenſus eſt gladius, ob eam cauſam ſubſtantialem horum diſtinctionem confundimus. Eodem modo in Chriſto quoque divinitatis quidem ipſius divina, & omnipotens operatio eſt: humanitatis autem ipſius, humana, & noſtræ ſimilis. Humanæ porro actionis opus id fuit; quod manu puellam tenuerit, atque traxerit; divinæ autem, quod eam ad vitam revocaverit. Aliud enim hoc, & aliud illud eſt: tametſi in theandrica, ſeu in Dei ſimul & hominis actione nequeant disjungi. Quod ſi quia una Domini perſona, ſive hypoſtaſis eſt, una quoque operatio futura eſt; profecto etiam eo quod una perſona ſit, una quoque ſubſtantia erit.* Ita Damaſcenus, & quidem peracute.

XX. Objiciebat ſecundo. Licet in Chriſto ſit duplex natura, eſt tamen unum movens; nempe, voluntas divina, ad cujus imperium omnia humana in Chriſto movebantur: ſed moventis, & ejus, quod movetur, una eſt operatio; ergo in Chriſto una tantum erat operatio.

XXI. Reſpondeo primo, ex dictis cum S. Thom. *3. p. quæſt. 19. art. 1.* min. eſſe veram, ſi ſermo ſit de actione, quam habet motum, prout ab alio movetur, ut de actione ſerræ ad faciendum ſcamnum: non vero ſi ſermo ſit de actione, quam id, quod movetur, habet ex vi propriæ formæ, qualis eſt in ſerra actio ſcindendi, vel ſecandi. Sic dum Chriſtus tangendo, & expuendo illuminavit cæcum, illuminatio cæci una eademque erat actio hominis, & Dei; expuitio autem, & tactus cæci erat actio propria hominis, diſtincta ab actione Dei.

XXII. Reſpondeo ſecundo ex eodem S. Thom. *3. part. quæſt. 18. art. 1. ad 1.* diſt. maj. Unum movens cauſans motum, conc. min. tollens, & impediens motum, neg. maj. *Quidquid* (inquit S. Doctor) *fuit in humana natura Chriſti, movebatur nutu voluntatis divinæ: non tamen ſequitur, quod in Chriſto non fuerit motus voluntatis proprius naturæ humanæ. Quia etiam aliorum Sanctorum piæ voluntates moventur ſecundum voluntatem Dei, qui operatur in eis velle, & perficere, ut dicitur, Philip. 2. Licet enim voluntas non poſſit interius moveri ab aliqua creatura, interius tamen movetur a Deo ... Et ſic etiam Chriſtus ſecundum voluntatem humanam ſequebatur voluntatem divinam, ſecundum illud Pſalm. 39.* Ut facerem voluntatem tuam, Deus meus volui. Ex quibus non ſequitur, nullum fuiſſe motum proprium voluntatis humanæ in Chriſto; ſed ſolum, omnem motum voluntatis humanæ in Chriſto fuiſſe ſubjectum voluntati divinæ. Quo tendunt illa verba Chriſti, Joann. 6. verſ. 38. *Deſcendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſed voluntatem ejus, qui miſit me.*

XXIII. Hinc ſolvenda eſt alia inſtantia, qua dicebant Monothelitæ: Inſtrumentum non movetur propria voluntate, ſed voluntate moventis: atqui natura humana fuit in Chriſto ſicut inſtrumentum divinitatis; ergo non movebatur propria voluntate.

Eam enim ſolvit S. Thom. *3. part. quæſt. 18. art. 1. citato, ad 2.* Maj. eſſe veram de inſtrumento inanimi, non autem de inſtrumento rationali: *Proprium eſt* (inquit) *inſtrumenti, quod moveatur a principali agente: diverſimode tamen ſecundum proprietatem naturæ ipſius. Nam inſtrumentum inanimatum (ſicut ſecuris, aut ſerra) movetur ab artifice per ſolum motum corporalem. Inſtrumentum vero animatum anima ſenſibili movetur per appetitum ſenſitivum, ſicut equus a ſeſſore. Inſtrumentum vero animatum anima rationali movetur per voluntatem ejus, ſicut per imperium domini movetur ſervus ad aliquid agendum: qui quidem ſervus eſt ſicut inſtrumentum animatum, ut Phil. dicit in 1. Polit.* (cap. 3.) *Sic ergo humana natura in Chriſto fuit inſtrumentum divinitatis, ut moveretur per propriam voluntatem.*

XXIV. Objiciebat tertio: Verbum in Incarnatione non aſſumpſit id, quod habet, alioquin aſſumpſiſſet etiam perſonam humanam, ſicut aſſumpſit carnem: ſed habet voluntatem, qua natura humana poteſt velle, ſicut habet perſonam, qua natura humana poteſt ſubſiſtere: ergo non aſſumpſit voluntatem humanam.

XXV. Reſpondeo primo, neg. maj. Nam Verbum habuit intellectum, & tamen aſſumpſit intellectum humanum, ut ipſi Monothelitæ admittebant contra Apollinariſtas. —— Reſpondeo ſecundo, data major. neg. min. Voluntas enim divina nequit naturam humanam reddere volentem; ſicut neque divinus intellectus eam reddere intelligentem: ſubſiſtentia tamen divina eam poteſt reddere, imo reddit de facto ſubſiſtentem. Et ratio eſt. Quia ſicut nulla natura poteſt intelligere alieno intellectu; ita neque poteſt eſſe libera, ſeu volens aliena libertate, ac voluntate: & maxime in Chriſto, in quo debebat eſſe libertas humana capax meriti, ſubjectionis, & obedientiæ; quorum incapax eſt libertas, & voluntas divina. In tantum autem Verbum non aſſumpſit ſubſiſtentiam humanam, quia hæc inaſſumptibilis eſt: & ſi eam aſſumpſiſſet, non fuiſſet unitus in unitate perſonæ: voluntas autem humana aſſumptibilis eſt, imo neceſſario debuit aſſumi. Tum ad integritatem humanæ naturæ. Tum quia: unio Verbi, cum non ſit facta in unitate naturæ, debuit omnia, quæ diverſitatem naturæ conſequuntur, admittere.

XXVI. Objiciebant quarto. Unam tantum eſſe in Chriſto operationem. Primo. Ubi eſt unum operatum, ibi eſt una operatio: ſed idem operatum erat divinitatis, & humanitatis in Chriſto, ſicut ſanatio cæci, & reſuſcitatio mortui.

Secundo. Operatio pertinet ad hypoſtaſim; operationes enim ſunt ſuppoſitorum: atqui in Chriſto eſt una hypoſtaſis, & perſona; ergo & una operatio.

Tertio. Sicut eſſe eſt hypoſtaſis, ita & operari: ſed propter unitatem hypoſtaſis in Chriſto eſt unum eſſe; ergo & una operatio.

XXVII. Reſpondeo ad hæc cum S. Thoma, *3. p. qu. 19. art. 1.* Ad primum enim reſpondet ibi, *ad 5.* neg. min. Nam *Aliud eſt proprium operatum operationis divinæ, & operationis humanæ Chriſti: ſicut operatum proprium divinæ operationis eſt ſanatio leproſi; operatum autem proprium humanæ naturæ eſt ejus contactus. Concurrunt autem ambæ operationes ad unum operatum, ſecundum quod una natura agit cum communione alterius.* Videantur ſuperius dicta, & idem S. Doctor ibidem *ad 2.*

XXVIII. Ad ſecundum autem reſpondet S. Thomas citatus, ad 3. *Quod operari eſt hypoſtaſis ſubſiſtentis, ſed ſecundum formam, & naturam, a qua operatio ſpeciem recipit; & ideo a diverſitate formarum, ſeu naturarum eſt diverſa ſpecies operationum: ſed ab unitate hypoſtaſis eſt unitas ſecundum numerum, quantum ad operationes ſpeciei. Sicut ignis habet duas operationes ſpecie differentes, ſcilicet, illuminare, & calefacere, ſecundum differentiam lucis, & caloris: & tamen eſt una numero illuminatio ignis ſemel illuminantis. Et ſimiliter in Chriſto oportet, quod ſint duæ operationes ſpecie differentes, ſecundum duas ejus naturas: qualibet tamen operationum eſt una numero in Chriſto ſimul facta, ſicut una ambulatio, & una ſanatio.* Hæc Sanctus Thomas.

XXIX. Ad tertium dico cum eodem, ad 4. *Quod eſſe, & operari eſt perſonæ a natura: aliter tamen, & aliter. Nam eſſe pertinet ad ipſam conſtitutionem perſonæ: & ſic quantum ad hoc ſe habet in ratione termini; & ideo unitas perſonæ requirit unitatem ipſius eſſe completi, & perſonalis. Sed operatio eſt quidam effectus perſonæ ſecundum aliquam formam, vel naturam: unde pluralitas operationum non præjudicat unitati perſonali.* Nota tamen: quod *eſſe*, quatenus dicit exiſtentiam, dicitur pertinere ad conſtitutionem perſonæ, non eſſentialiter; ſed quia perſona conſtituitur per ſubſiſtentiam cum ordine ad exiſtentiam, a qua accipit ultimum terminum, & complementum.

XXX. Opponi tandem ſolet. Honorius I. Rom. Pont. unam tantum voluntatem, unam operationem docuit eſſe in Chriſto; ergo cum Pontifex Roman. non poſſit errare in fide, hoc ita eſſe tenendum eſt. Antec. prob. primo. Honorius, in *Epiſt. ad Sergium*, lecta *Act. 12.* ſextæ Synodi Generalis, laudat Sergium, quod auctor fuiſſet, ut Cyrus, & Sophronius ſive ab unius, ſive a duplicis operationis vocabulo in Chriſto abſtineret.

Secundo. Docet, nec Scripturam, nec Patres nunquam meminiſſe unius, aut duplicis operationis in Chriſto.

Tertio. Contendit, quæſtionem hanc de una vel duplici operatione ad Theologos non pertinere, ſed ad Grammaticos tantum.

Quarto. Vetat, ne quis unam, aut duas operationes dicat: ne, ſi unam, Euticheti faveat; aut, ſi duas, Neſtorio.

Quinto. Aperte definit, unam tantum eſſe, & dici debere in Chriſto voluntatem, *Unde* (inquit) *& unam Voluntatem fatemur Domini noſtri Jeſu Chriſti*. Idque probat, primo. Quia alias ſequeretur, in Chriſto fore duas contrarias voluntates. Secundo. Quia putat, metaphorice tantum accipi debere Evangelii verba; cum in Chriſto voluntatem humanam videntur aſſerere.

XXXI. Circa Honorii fidem in hac re, non una fuit Antiquorum ſententia. Eum defendere conati ſumus: tum in vera Eccleſia, *Tom.* 1. *cap.* 11. §. 2. *a n.* 12. tum *Tom.* 1. *in* 1. *p. q.* 3. *de Loc. Theolog. Dub.* 5. §. 5. *num.* 32. *&c.* ubi varia Doctorum placita retulimus, noſtramque opinionem firmavimus. Quare ne inutiliter utroque loco dicta repetamus, illuc Studioſum amandamus.

XXXII. Solum ad ea, quæ ſuperius objecta ſunt, reſpondebimus. Quod enim primo laudat Sergium, quod auctor fuiſſet ſilentii inter Cyrum, & Sophronium, non indicat, Honorium in eodem, quo Sergius, errore fuiſſe: ſed eum ſolum laudaſſe, quod ſilentio pro tunc impoſito, lites ſedaſſet. Cum enim Sophronius vir zelo ardens perniciosa Monotheliſmi initia aperte damnaret, totuſque Oriens ſcinderetur in partes; Sergius Monothelitarum fautor, ſi non Auctor, ſcripſit ad Honorium contra Sophronium, quod novis duarum voluntatum, & actionum in Chriſto nominibus totum miſceret Orientem. Scripſit & Sophronius. Scripta hinc inde fuerunt varia. Hæc inter diſſidia viſum eſt nonnullis, pro bono pacis, abſtinendum eſſe ab unius, vel duplicis voluntatis vocabulo. Non diſſenſit, ut cederet tempori, Sophronius; conſenſit per Sergii litteras apparenter ſinceras Honorius etiam, ſcribens & ipſe ad Sergium, ipſum laudans, non de falſo dogmate, ſed de medio excogitato; ſperans, ex utriuſque partis ſilentio ingens bonum inde futurum. Sed conventionis leges perfide tranſgreſſus Sergius, unam in Chriſto voluntatem, idque, ſed falſo, ex ſententia Honorii prædicare cœpit.

Hinc ad id, quod ſecundo, tertio, & quarto loco objicitur, dico, Honorium ſolum voluiſſe, abſtinendum pro illo tempore a nominibus unius, vel duplicis voluntatis; non autem rem ſignificatam per nomen duplicis voluntatis damnaſſe. Ratio autem cur illa nomina indiſcriminatim non placebant Honorio, erat: quia voces illæ nonnullis erant offendiculo, quod eas proferentes adducerentur in ſuſpicionem, vel Neſtorianæ hæreſis; ſi duas voluntates in Chriſto prædicarent, vel Eutichianæ, ſi unam tantum.

XXXIII. Ad quintum vero dico. Honorium definiſſe in Chriſto, quatenus homo erat, unam tantum eſſe voluntatem humanam; non vero in Chriſto, quatenus Deus, & homo erat. Ratio eſt. Quia cum Sergius ad Honorium ſcripſiſſet, quoſdam dicere, in Chriſto eſſe duas voluntates contrarias, Honorius volens hunc errorem improbare, & ſancire nullam eſſe contrarietatem voluntatum in Chriſto, ad Sergium reſcripſit, Chriſtum non habere duas voluntates contrarias; nimirum, unam, qua caro concupiſcit adverſus ſpiritum, quæque concupiſcentia dicitur: & alteram rationalem, qua homo vult, quæ rationi ſunt conſona, ut illi ſuppoſuerat Sergius aliquos ſentire; ſed unam tantum, eamque voluntati Patris conformem. Quod indicant illa verba, quæ ſequuntur, nimirum: *Aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa: illa profecto, quæ ante peccatum creata eſt, non quæ per prævaricationem vitiata.* Quibus ſuadetur, Honorium faſſum eſſe in Chriſto humanam voluntatem ſecundum quod a Deo creatam; non vero ſecundum quod erat peccato vitiata. Ita reſpondet pro Honorio Sanctus Maximus Martyr, in *Dialogo cum Pyrrho*. Et *Epiſt. ad Marinum*, quæ extat inter Anaſtaſii Collectanea, & alii.

XXXIV. Sed inquies ſi ita eſt: cur in ſexta Synodo a Leone Secundo confirmata, cui Patres ſeptimæ, & octavæ Sinodi adhæſerunt, una cum hæreticis Monothelitis anathemate damnatur Honorius, *Actione* 16. in Edicto Imperatoris, & in Epiſtola Leonis II. Papæ?

XXXV. Hoc eſt, quod in hac materia faceſſit negotium, & quod in varias reſponſiones dividit Auctores. Has recenſuimus, *Tom.* 1. *in* 1. *part. de Loc. Theol. Qu.* 3. *Dub.* 5. §. 5. quo Candidatum meum remitto. Ut probabiliorem tamen cenſeo reſponſionem, quam ibi elegi, nimirum: Honorium a Synodo ſexta juſte fuiſſe damnatum, non ut hæreticum formalem, & electione, ſeu adhæſione talem: ſed, vel tamquam hæreticorum nimia conniventia fautorem, vel quia indulgentia culpabili muneri ſuæ Sedis defuit, & naſcentem hæreſim, ut debuerat, non compreſſit. Videantur ibi dicta. Nimirum, Honorius, qui pro munere ſui Apoſtolatus debuiſſet Monothelitarum hæreſim ſua auctoritate ſtatim compeſcere, ac ejus fautores execrari; eis nimium, vel nolens indulſit; & exiſtimans œconomicum conſilium, abſtinendum cenſuit ab una, vel duplici operatione & voluntate in Chriſto, ut vitaret aſſertam voluntatum contrarietatem; quando, cum agitur de cauſa fidei, œconomia locum non habet, ſed veritas nullo habito reſpectu prædicanda eſt. In hoc lapſum fuiſſe Honorium aſſerit Leo II. dum ad Hiſpanos Epiſcopos ſcribens, de eo ſic loquitur: *Qui flammam hæretici dogmatis, non, ut decuit Apoſtolicam auctoritatem, incipientem extinxit, ſed negligendo confovit*. Et in Epiſt. ad Conſtantinum Pogonatum: *Qui* (inquit) *hanc Apoſtolicam Eccleſiam non eſt conatus luſtrare doctrina Apoſtolicæ traditionis; ſed profana proditione puram maculari permiſit*. Et Conſtantinus ipſe in Edicto ſuo ait: *Ad hæc & Honorius, qui fuit antiquæ Romæ Papa, hujuſmodi hæreſeos confirmator, qui etiam ſui extitit oppugnator*. Quibus apparet: Honorium etiam inter ſe pugnantia ſcribendo, locum hæreſis confirmatione dediſſe; & ſextæ Synodi Patribus prudentem exiſtimationem ingeſſiſſe, eum Monothelitis faviſſe. Simili fere modo, quo S. Petrus in menſis Gentilium a Legalibus non abſtinens, abſtinens autem in menſis Judæorum fundamentum dedit credendi, eum in errore eſſe, quod Legalia adhuc obligarent: quare a D. Paulo, *Galat.* 2. *v.* 14. reprehenſus fuit: *Quod non recte ad veritatem Evangelii* (Petrus, & qui eum in hoc imitabantur) *ambularent*. Cum tamen nec Petrus, nec alii errarent in fide, ſed converſatione tantum; in quo tamen Judæorum errorem fovere videbantur. Concludo. Cum in eadem ſexta Synodo lectæ fuiſſent Litteræ Agathonis Papæ, in quibus inter cætera dicebatur, neminem ex ſuis Prædeceſſoribus, inter quos erat Honorius a fide deviaſſe; Synodus tantum abfuit, ut mentitum fuiſſe diceret Agathonem; quin potius conclamavit, non Agathonem, ſed S. Petrum per ipſum fuiſſe locutum. Vel ergo Synodus ſibi contradixit, ſi Honorium tamquam formalem hæreticum cum cæteris damnavit. Vel, quod verius eſt, Honorium damnavit quidem, ſed non ut hæreticum electione, & adhæſione. Præter a nobis dicta citatis locis, videatur Pagi, *Tom.* 1. *Breviarii Geſt. Rom. Pont. in Honorio*.

§. IV.

Explicantur aliqua de Chriſti Operationibus.

XXXVI. QUæri poteſt primo: Quotuplicis generis ſint operationes in Chriſto?

Reſpondeo, triplicis. Aliquæ enim ſunt operationes prorſus divinæ; ſeu quæ ita ſunt Chriſti, ut Deus eſt, ut nullum dicant reſpectum ad naturam humanam: cujuſmodi eſt creatio hujus Univerſi, & animarum rationalium. Aliæ ſunt prorſus humanæ; & ſunt illæ, quæ naturæ humanæ propriæ ſunt, ut edere, bibere, flere, pati. Aliæ ſunt mixtæ, in quibus agit utraque natura: ut cum Chriſtus ſuo contactu curabat ægrotos. In ea enim curatione agebat natura divina, per ſuam omnipotentiam, & humana per ſuum contactum. Triplicis ejuſmodi operationum generis meminit S. Cyrillus Alexandrinus, in *Epiſt. ad Acacium*, ubi ſic ait: *Aliæ ſunt voces, quæ divinæ* (naturæ) *maxime conveniunt: aliæ, quæ in humanam naturam congruunt: aliæ medium quemdam ordinem tenent, ac Dei Filium pariter, & hominem ſimul, & eadem ſignificatione comprehendunt.*

XXXVII. Quæri poteſt ſecundo. Quo nomine apud Patres appellentur operationes Chriſti mixtæ.

Reſpondeo operationes mixtas a Græcis vocari *Theandricas*, a Latinis autem *Dei viriles*. Vocis hujus *Theandricæ* S. Joann. Damaſcenus, *lib.* 3. *de Fide, cap.* 19. inventorum facit B. Dionyſium, *Epiſt.* 4. ad Cajum. *Neque enim* (inquit Damaſcenus) *humana humanitus efficiebat, cum purus homo non eſſet: nec rurſus divina divino duntaxat modo, quandoquidem non ſolum Deus erat: ſed Deus ſimul, & homo. Nam uti naturarum, tum unionem, tum naturalem diſtinctionem habemus; ita etiam naturalium voluntatum, & operationum.*

Hanc operationem Theandricam aliter accipiebant Monothelitæ, aliter Catholici. Apud illos enim una erat, non multiplex, ideſt, non mixta ex humana, & divina, ſed pure divina. Apud iſtos autem non una eſt, ſed duplex: eſt enim complexum ex divina, & humana operationibus unitis quidem, ſed diſtinctis. Ratio hujus petenda eſt, primo: ex ipſo nomine operationis Theandricæ, quod quidem ſicut Deum, & hominem connectit, non confundit: ita actionem divinam, & humanam non confuſas, ſed copulatas declarat. Secundo: ex Martino I. Papa, in Concil. Lateranenſi, *Conſultatione* 3. contra Monothelitas ſic loquente: *Si una eſt operatio, quæ Theandrica dicitur, eaque ſit divina; vel ſimplex eſt: & ſic Patri Deo competet; quod tamen dici non poteſt; cum inde ſequatur, Patrem* (quod voluit Sabellius) *carnem humanam induiſſe. Vel eſt compoſita: & ſic operatio Verbi, quæ prius erat ſimplex, per Incarnationem facta eſt compoſita, ut proinde* (quod tamen repugnat) *mutationes paſſa eſt. Nihil igitur aliud* (inquit Damaſcenus, cap. 19. laudato) *Theandrica actio declarat, quam quod Deo facto viro, hoc eſt incarnato, humana quoque ipſius actio divina erat, ſive deificata, nec divina ipſius operationis expers: rurſumque divina ipſius actio humanæ ipſius actionis exſors non erat: verum utraque una cum altera conſiderabatur. Porro modus hic loquendi Periphraſis dicitur, quando quis duo quædam una dictione complectitur. Quemadmodum enim igniti gladii inciſam unam uſtionem, atque inuſtam ſectionem dicimus; & tamen ſectionem diſtinctam ab uſtione eſſe, nec non alius, aliuſque naturæ aſſerimus, ignis nempe uſtionem, & ferri ſectionem: ad eumdem modum Theandricam unam Chriſti actionem dicentes, duas ambarum ipſius naturarum actiones intelligimus; divinitatis ſcilicet ipſius, divinam, humanitatis autem, humanam actionem.*

XXXVIII. Quæri poteſt tertio; An omnes Chriſti operationes fuerint Theandricæ?

Dico. Operationes Theandricas in Chriſto eas fuiſſe, in quibus humanitas Chriſti ſpecialiter movebatur a divino Verbo: & proinde omnes illæ operationes, quæ erant mixtæ, & divinitate, & humanitate ſimul operantibus, quales erant illæ,

quibus miracula patrabat, & illæ, quibus Verbum ſubjiciebat Chriſti humanitatem Deo eamque ad humanam ſalutem ordinabat. In omnibus enim iſtis, etiam in motibus, qui in nobis naturales ſunt, ex nutu divinitatis gubernabatur, ideoque Chriſto liberæ erant. Unde Auguſt. Tract. 49. in Joann. *Turbari* (inquit) *tu nolens, turbatus eſt Chriſtus, quia voluit. Eſurivit Jeſus, verum eſt, ſed quia voluit: dormivit Jeſus, verum eſt, ſed quia voluit: contriſtatus eſt Jeſus, verum eſt, ſed quia voluit: mortuus eſt Jeſus, verum eſt, ſed quia voluit: in illius poteſtate erat ſic, vel ſic affici, vel non affici.*

XXXIX. Quia vero ſupponunt multi, omnes Chriſti operationes, non ſolum rationales, ſed ſenſitivas, imo & vegetativas, fuiſſe ab inſtanti conceptionis Chriſti, uſque ad ultimum inſtans vitæ a Chriſto volitas, & a Verbo, quod ejus voluntatem regebat, omnes, & ſingulas ordinatas ad gloriam Dei, & ſalutem noſtram; cui favere videtur S. Paulus, qui de Chriſto loquens, *Hebr.* 10. *v.* 5. ait: *Ideo ingrediens mundum dicit: Hoſtiam, & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi .... Tunc dixi ecce venio: in capite libri ſcriptum eſt de me, ut faciam Deus, voluntatem tuam*. Propterea volunt, omnes Chriſti operationes fuiſſe operationes Dei hominis, & conſequenter Theandricas, & unamquamque illarum fuiſſe meriti infiniti. Ideoque dicunt, quod ſicut Apoſtolus, 1. *Cor.* 10. *v.* 31. hortatur nos, *Sive ergo manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite*. A fortiori Chriſtus, qui eſt exemplar omnium, in omnibus omnia fecit ad majorem Dei gloriam; eique nedum operationes rationales, ſed etiam ſenſitivæ, & vegetativæ voluntariæ erant, & meritoriæ: ac proinde nedum diligendo Deum, ſed etiam ambulando, manducando, dormiendo, tam bene, quam vigilando, merebatur Chriſtus: nec ſomnus impediebat, quo minus poteſtate Verbi anima vigilaret, juxta illud, Cant. 5. v. 2. *Ego dormio, & cor meum vigilat.*

XL. Hæc poſitio fundamentum habet in S. Thoma, 3. *p. q.* 19. *art.* 2. *in Corp.* ubi dicit: *Quod in quolibet puro homine eſt tantum una operatio, quæ proprie humana dicitur; præterquam tamen ſunt in homine puro quædam aliæ operationes, quæ non ſunt proprie humanæ. Sed in homine Jeſu Chriſto nullus erat motus ſenſitivæ partis, qui non eſſet ordinatus a ratione. Ipſæ etiam operationes naturales, & corporales aliqualiter ad ejus voluntatem pertinebant: in quantum voluntatis ejus erat, ut caro ejus ageret, & pateretur, quæ ſunt ſibi propria.* Hæc S. Thom. Unde Auguſt. citato loco: *Anima* (inquit) *& caro Chriſti cum Verbo Dei una perſona eſt, unus Chriſtus eſt. Ac per hoc, ubi ſumma poteſtas eſt, ſecundum voluntatis nutum tractatur infirmitas.*

DUBIUM VII.

An omnes defectus corporis humani fuerint aſſumpti a Verbo?

§. I.

De Defectibus communibus toti ſpeciei.

I. DEfectus humani corporis alii ſunt communes toti ſpeciei, ut eſſe corruptibile, mortale &c. Alii vero aliquibus hominibus conveniunt, ratione aliquarum particularium cauſarum, ut ſunt febris, lepra &c.

II. Dico primo. Defectus corporales communes toti humanæ ſpeciei fuerunt a Verbo aſſumpti. Ita S. Thom. 3. *p. qu.* 14. *art.* 1. Conveniens enim fuit, ut corruptibile corpus, aliiſque humanis infirmitatibus obnoxium aſſumeret, propter tria: *Primo quidem; quia ad hoc Filius Dei carne aſſumpta venit in Mundum, ut pro peccatis humani generis ſatiſfaceret. Unus autem pro peccato alterius ſatiſfacit, dum pœnam pro peccato alterius debitam in ſe ſuſcipit. Hujuſmodi autem defectus corporales, ſcilicet: mors, fames, ſitis, & hujuſmodi ſunt pœna peccati, quod eſt in mundum per Adam introductum, ſecundum illud*, Rom. 5. Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors. *Unde conveniens fuit, quantum ad finem Incarnationis, quod hujuſmodi pœnalitates in noſtra natura ſuſciperet vice noſtra, ſecundum illud, Iſaiæ* 53. Vere languores noſtros ipſe tulit — *Secundo propter fidem Incarnationis aſtruendam. Cum enim natura humana non aliter eſſet nota hominibus, niſi prout hujuſmodi corporalibus defectibus ſubjacent; ſi ſine his defectibus Filius Dei humanam naturam aſſumpſiſſet, videretur non fuiſſe verus homo; nec veram carnem habuiſſe, ſed phantaſticam, ut Manichæi poſuerunt. Et ideo, ut dicitur, Phil.* 2. Exinanivit ſemetipſum formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus, ut homo. *Unde B. Thomas per aſpectum vulnerum eſt ad fidem revocatus, ut dicitur Joann.* 20. — *Tertio propter exemplum patientiæ, quod nobis exhibet, paſſiones, & defectus humanos fortiter tolerando. Unde dicitur, Hebr.* 12. Suſtinuit a peccatoribus adverſus ſemetipſum contradictionem, ut non fatigemini animis veſtris deficientes.

III. Neque ex quo anima Chriſti habuerit omnem perfectionem, quantum ad gratiam, & quantum ad ſcientiam, ut ſuo loco dicetur; ſequitur, quod ejus corpus debuerit eſſe prorſus perfectum, & nullum habens defectum. — Nam, ut dicit S. Thom. citato loco, ad primum: *Oportuit animam Chriſti eſſe perfectam, quantum ad habitus ſcientiarum, & virtutum*, ut haberet facultatem ſatiſfaciendi; quia ex perfectione animæ ſatiſfactio valorem, & efficaciam habet: e contra autem oportuit, *Quod corpus ejus eſſet ſubjectum infirmitatibus, ut ei ſatiſfactionis materia non deeſſet.* — Quamvis autem per hujuſmodi infirmitates abſconderetur ejus divinitas; manifeſtabatur tamen humanitas, per quam accedere debemus ad Deum, ut dicitur, Rom. 5. *Acceſſum habemus per Jeſum Chriſtum ad Deum*. Ut S. Thom. dicit *ad* 4.

IV. Ex his infertur, hujuſmodi defectus non fuiſſe neceſſario aſſumptos: poterat enim Verbum aſſumere corpus ei ſimile, quod Deus in Adamo plaſmaverat. Neque etiam, ſuppoſito quod fuerint aſſumpti, neceſſarium fuit, ut exirent in actum. Humanitas enim Verbo unita impedire potuiſſet, ne orirentur ſenſationes famis, ſitis &c. aliorumque corporalium defectuum actus. Fuerunt tamen neceſſarii, ſpectata conditione naturæ, quam aſſumpſerat; ex qua ſibi, & ſuæ conditioni relicta, hujuſmodi defectus neceſſario prodire debebant. Videas S. Th. *art.* 2. *qu.* 14. citatæ.

V. Dici tamen non poteſt, Chriſtum hujuſmodi defectus contraxiſſe, ſed eos propria voluntate accepiſſe. Ut enim docet S. Thom. ibi *art.* 3. in hoc verbo, *Contraho*, intelligitur ordo effectus ad cauſam; contrahitur enim id, quod ſimul cum ſua cauſa ex neceſſitate trahitur: cauſa autem horum defectuum in corpore humano eſt peccatum, quia per peccatum mors intravit in hunc mundum *Rom.* 5. Unde cum Chriſtus hos defectus non habuerit ex debito peccati; quia naturam humanam accepit abſque peccato in ea puritate, in qua erat in ſtatu innocentiæ: ideo dici nequit, hujuſmodi defectus contraxiſſe, ſed ex propria voluntate accepiſſe.

§. II.

De Defectibus ex cauſis individualibus.

VI. DIco ſecundo. Defectus, qui conſequuntur communiter totam naturam humanam, propter peccatum primi Parentis, ſed cauſantur in aliquibus hominibus ex quibuſdam particularibus, & individualibus cauſis, ſicut febris, lepra &c. non fuerunt a Verbo aſſumpti. Ita S. Thom. citatus, *art.* 4. Hi enim defectus, ait S. Thom. *Quandoque cauſantur ex culpa hominis, puta ex inordinato victu: quandoque autem ex defectu virtutis formativæ: quorum neutrum convenit Chriſto. Quia & caro ejus de Spiritu Sancto concepta eſt, qui eſt infinitæ ſapientiæ, & virtutis, errare, & deficere non potens: & ipſe nihil inordinatum in regimine ſuæ vitæ exercuit.* Si tamen Chriſtus violenter non fuiſſet occiſus, ſed in ſenium veniſſet, naturaliter mortuus eſſet; eoque mortuo, corpus ſuum fuiſſet in cineres reſolutum niſi divina virtus obſtitiſſet. Hæc enim eſt conditio naturæ humanæ corruptibilis, quam Verbum voluit aſſumere. Cui conſonat S. Auguſt. *lib.* 2. *de Pecc. Merit. & Remiſſ. cap.* 29. his verbis: *Sed quia in eo erat ſimilitudo carnis peccati; mutationes ætatum perpeti voluit ab ipſa exorſus infantia: ut ad mortem videatur etiam ſeneſcendo illa caro pervenire potuiſſe, niſi juvenis fuiſſet occiſus. Quæ tamen mors in carne peccati inobedientiæ debita redditur, in ſimilitudine autem carnis peccati obedientiæ voluntate ſuſcepta eſt.*

VII. Verum quia inter hujuſmodi defectus recenſeri ſolet deformitas ſtaturæ, & faciei: ideo quærere placet: An Verbum aſſumpſerit in corpore Chriſti formam vilem, ac deformem: an vero elegantem, ac venuſtam. Seu: An Chriſtus elegantis formæ faciem habuerit, an vilis, & deformis. Circa quod apud Veteres invenio diverſitatem. Quidam enim, ut Clemens Alexandr. *lib.* 6. *Stromat.* Origenes, *lib.* 6. *contra Celſum*. Tertullianus, *lib. de Carne Chriſti, cap.* 9. & *lib.* 3. *contra Marcionem, cap.* 17. vilis, deformis, & contemptibilis ſpeciei, ac figuræ Chriſtum fuiſſe autumarunt. Alii elegantis admodum, ac ſpecioſæ. Alii tandem nec multum vilem, ac deformem, nec multum elegantem formam, faciemque habuiſſe ſentiunt: ita ut nec nimia pulchritudine faciei homines illexerit, nec nimia deformitate abalienaverit. Cum iſtis ergo.

VIII. Dico. Chriſtus nec venuſta admodum facie, ac pulchritudine fuit, nec admodum abjecta, vili, ac deformi, ſed proportionata: ideſt, nec nimium pulchra, nec deformi. Priorem partem ſuadeo ſic. Non decebat, ut corpus Chriſti, quamvis a Spiritu Sancto formatum, eam ſpeciem haberet, quæ homines ad ſui amorem alliceret, quamque deſpectui habendam ipſe prædicabat: & in hoc ſenſu locutum fuiſſe credo Clementem Alexand. dum, *lib.* 3. *Stromatum* dicit, quod Chriſtus, *Qui eſt Caput Eccleſiæ, in carne quidem informis, & ſpecie carens tranſiit; docens nos reſpicere ad id, quod eſt divinæ cauſæ informe, & incorporeum*. Et etiam: quia ſi Chriſti corpus elegans, ac formoſum fuiſſet, homines plus æquo ſenſibus addicti, nimium fortaſſis corporali ejus pulchritudini adhæſiſſent, & plus, quam gratiæ, & virtuti divinitatis.

Hinc cum Regius vates de Chriſto ait Pſalm. 44. v. 3. *Specioſus forma præ filiis hominum:* non ad externam corporis, ſed ad internam animæ pulchritudinem aſpexit, *Specioſum forma dominum appellat Propheta* (inquit S. Baſilius in eumdem Pſalm.) *cum aciem mentis preſſius intendiſſet in ejus divinitatem, non carnis pulchritudinem laudat*. Ita ſentiunt S. Cyrillus, in *cap.* 53. *Iſaiæ*: Theodoretus, in *Pſalm.* 44. S. Irenæus, *lib.* 4. *adv. Hæreſ. cap.* 65. modo 33. Et S. Auguſt. in eumdem Pſalm. *Ne hominem Chriſtum*, inquit, *quemlibet hominem putares, ait*: Præ filiis hominum ſpecioſus forma, *Etiam homo præ filiis hominum*. Quia nimirum, non homo purus, ſed homo Deus. Et idem dicit in *Pſalm.* 103. *Conc.* 1.

Nec obeſt, quod Sanctus Hieronymus, tum in *Epiſt. ad Principiam virginem*; tum *in cap.* 9. *Matth.* dicat in vultu Chri-

Chriſti emicuiſſe fulgorem quemdam ſydereum, quo ad ſe venientes attrahere poterat; & quo viſo, qui ad eum comprehendendum miſſi fuerant, corruerunt. —— Nam Hieronymi mens non eſt, quod e vultu Chriſti fulgor ille emicuerit ſemper, ſed aliquando. Nemini enim dubium eſſe debet, quin ſicut in quibuſdam Sanctis, ita & multo magis in Chriſti vultu gravitas majeſtatis, & ſydereus fulgor in aliquibus circumſtantiis emicuerit: puta, cum ad ſe diſcipulos vocavit, cum terreſecit milites, cum quæſtuarios ejecit e templo. Verum eam oris majeſtatem, fulgorem ſydereum ex natura ſui corporis, & ſemper emicuiſſe, negamus.

IX. Secundam vero partem ſuadent ſequentia. Primo. Quia Judæi Chriſto corporis, vel faciei deformitatem nunquam exprobrarunt; alioquin, ſi ita fuiſſet, ex odio, quo in ipſum flagrabant, illi exprobraturi: ſicut de facto parentes ſubboſcuros ei vitio vertebant: Matth. 13. v. 55. & Marci 6. v. 3. *Nonne hic eſt faber, & filius fabri?* Secundo. Nam quemadmodum ut ſupra dictum eſt, Chriſtus non debuit eleganti forma hominum oculos ad ſe attrahere; ita nec debuit deformi, & indecora ſpecie eos a ſe avertere: ſed potius mediocritatem ſervare in corporis ſui forma, ut nec nimium venuſtate alliceret, nec nimium deformitate averteret a ſe hominum oculos, & affectus.

Nec refert, quod *Iſaiæ* 53. *v.* 2. dicatur; *Non eſt ſpecies ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aſpectus.* Nam Iſaias de Chriſto loquitur, non qualis a nativitate futurus erat, ſed qualem plagis, & tormentis eum effecturi erant carnifices: unde ſtatim ſubdit: *Deſpectum, & noviſſimum virorum, virum dolorum . . . Vere languores noſtros ipſe tulit &c.* Hinc Hieronym. in dictum caput Iſaiæ; *Deſpectus* (inquit) *erat, & ignobilis, quando pendebat in Cruce: & factus eſt pro nobis maledictum &c.* Et S. Auguſt. *Serm.* 254. alias 151. *de Tempore*, ait: vidimus eum: *Qualem?* Non habentem ſpeciem, neque decorem. *Quare? Alium Prophetam interroga:* Dinumeraverunt omnia oſſa mea. *Dinumerata ſunt oſſa pendentis. Fœda ſpecies, Crucifixi ſpecies; ſed iſta fœditas pulchritudinem parturit. Quam pulchritudinem? Reſurrectionis: quia* Speciosus forma præ filiis hominum.

Neque oppoſitum ſentiunt Tertullianus, & Origenes. Tertullianus enim ſolum vult, Chriſtum habuiſſe corpus paſſibile, vulnerabile, contumeliarum, & plagarum capax; non vero corpus ſydereum, & Cæleſte. In libro enim de Carne Chriſti agebat contra Appellitas, qui Chriſto corpus Cæleſte tribuebant, ait enim: *Quomodo inquam contemni, & pati poſſet, ſicut & dixi, ſi quid in illa carne de Cæleſti generoſitate radiaſſet? Ex hoc ergo convincimus, nihil in illa de Cælis fuiſſe, propterea, ut contemni, & pati poſſet.* In lib. autem contra Marcionem, volentem Chriſtum habuiſſe corpus ſolum phantaſticum; ipſum de falſitate inter cætera, convincit ex eo, quod Chriſtus habuerit corpus uſque ad paſſionem, & mortem contemptibile.

Origenes autem non aſſerit Chriſto corpus deforme; ſed ſolum Celſo id objicienti non reſpondet. Porro ex Origenis ſilentio nihil concluditur. Patres enim ſoliciti non fuerunt omnia Gentilium argumenta ſolvere, quæ nullam fidei labem inferunt. Satis fuit eis divinam Chriſti, dum in terris degeret, miſſionem, ejuſque virtutes adverſus eos vindicare; de externa corporis oriſque forma parum curantes.

Fuit ergo Chriſtus ea vultus, & corporis forma, quæ maxime virilem dignitatem deceret, & ſui venerationem conciliaret; non quæ lenocinium ſenſuum faceret ac oculorum. Ita S. Jo: Chryſoſt. *Homil.* 28. *in cap.* 8. *Matth.* dicens *Repellebat igitur turbam, quoniam erant ei affixi non pauci amantes, admirantesque ipſum, videreque ipſum ſemper cupientes.* Idem ſentire videtur S. Thom. tum 3. *p. q.* 5. *a.* 1. *ad* 3. ubi exponens dictum Severiani (ſeu verius Petri Chryſol. Serm. 82.) *Nemo putat Chriſtum ſua reſurrectione ſui vultus effigiem commutaſſe*, ait: *Quod eſt intelligendum quantum ad lineamenta membrorum: quia nihil inordinatum, & deforme fuerat in corpore Chriſti per Spiritum Sanctum concepto, quod in reſurrectione corrigendum eſſet. Accepit tamen in reſurrectione gloriam claritatis.* Tum, *in expoſit. Pſal.* 44. dicens: *Pulcritudo conſiſtit in proportione membrorum, & colorum: & ideo alia eſt pulchritudo unius, alia alterius: & ſic hanc pulchritudinem Chriſtus, ſecundum quod competebat ad ſtatum, & reverentiam ſuæ conditionis, habuit.*

Dubium VIII.

An Paſſiones, & Defectus Animæ humanæ Verbum aſſumpſerit?

§. I.

De Paſſionibus.

I. PAſſiones animæ ſunt, dolor ſenſibilis, triſtitia, timor, admiratio, ira. Defectus autem ſunt, ignorantia, peccatum, fomes peccati. De primis erit ſermo in præſenti §. de ſecundis vero in ſequenti.

II. Dico primo. Paſſiones fuerunt in Chriſto, aliter tamen, ac in nobis. Ita S. Thom. 3. *p. quæſt.* 15. *art.* 4. ubi docet: *Quod animam in corpore conſtitutam dupliciter contingit pati. Uno modo, paſſione corporali: alio modo, paſſione animali. Paſſione quidem corporali patitur per corporis læſionem. Cum enim anima ſit forma corporis, conſequens eſt, quod unum ſit eſſe animæ, & corporis: & ideo corpore perturbato per aliquam corpoream paſſionem, neceſſe eſt dicere, quod anima per accidens perturbetur, ſcilicet, quantum ad eſſe, quod habet in corpore. Quia igitur corpus Chriſti fuit paſſibile & mortale, ut ſupra habitum eſt: neceſſe fuit, ut etiam ejus anima hoc modo paſſibilis eſſet.*

Paſſione autem animali pati dicitur anima, ſecundum operationem, quæ vel eſt propria animæ, vel principalius eſt animæ, quam corporis. Et quamvis etiam ſecundum intelligere, & ſentire dicatur hoc modo anima aliquid pati: tamen ſicut in ſecunda Parte dictum eſt (1. 2. quæſt. 22.) *propriiſſime dicuntur paſſiones animæ affectiones appetitus ſenſitivi; quæ in Chriſto fuerunt, ſicut & cætera, quæ ad naturam hominis pertinent. Unde Auguſtinus, in* 14. *de Civit. Dei* (cap. 9.) Ipſe Dominus in forma ſervi vitam agere dignatus humanam, adhibuit eas, ubi adhibendas eſſe judicavit: neque enim in quo verum erat hominis corpus, & verus hominis animus, falſus erat humanus effectus.

Sciendum tamen eſt, quod hujuſmodi paſſiones aliter fuerunt in Chriſto, quam in nobis, quantum ad tria. Primo quidem, quantum ad objectum, quia in nobis plerumque hujuſmodi paſſiones feruntur ad illicita: quod in Chriſto non fuit. Secundo, quantum ad principium; quia hujuſmodi paſſiones frequenter in nobis præveniunt judicium rationis: ſed in Chriſto omnes motus ſenſitivi appetitus oriebantur ſecundum diſpoſitionem rationis. Unde Auguſtinus dicit 14. *de Civit. Dei.* (loco citato) *quod* Hos motus certiſſimæ diſpenſationis gratia, ita, cum voluit, ſuſcepit animo humano, ſicut, cum voluit, factus eſt homo. *Tertio, quantum ad effectum; quia in nobis quandoque hujuſmodi motus non ſiſtunt in appetitu ſenſitivo, ſed trahunt rationem: quod in Chriſto non fuit. Quia motus naturaliter humanæ carni convenientes, ſic ex ejus diſpoſitione in appetitu ſenſitivo manebant; quod ratio ex his nullo modo impediebatur facere, quæ conveniebant. Unde Hieronym. dicit, ſuper Matth.* (capit. 26. ſuper illud *Cœpit contriſtari*) *quod* Dominus noſter, ut veritatem aſſumpti probaret hominis, vere quidem contriſtatus eſt: ſed ne paſſio in animo illius dominaretur, per propaſſionem dicitur, quod cœpit contriſtari; *ut paſſio perfecta intelligatur, quando animo, ideſt, rationi, dominatur: propaſſio autem, quando eſt inchoata in appetitu ſenſitivo, ſed ulterius non ſe extendit.* Hac Sancti Thomæ doctrina non ſolum firmatur hæc Aſſertio; ſed omnia, quæ in contrarium objici poſſent, præveniuntur. Unde nihil addendum cenſeo.

III. Dico ſecundo. In Chriſto fuit dolor ſenſibilis. Ita S. Thom. *q.* 15. citata *art.* 5. probat primo ex illo Iſaiæ, 53. verſ. 4. *Vere languores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portavit.* Deinde oſtendit hoc diſcurſu. *Ad veritatem doloris ſenſibilis requiritur læſio corporis, & ſenſus læſionis: corpus autem Chriſti lædi poterat; quia erat paſſibile, & mortale, ut ſupra habitum eſt; nec defuit illi ſenſus læſionis, cum anima Chriſti perfecte haberet omnes potentias naturales; ergo nulli dubium debet eſſe, quin in Chriſto fuerit verus dolor.*

IV. Dices. Subjacere neceſſitati doloris, eſt proprium carnis in peccato conceptæ: ſed Chriſti caro non fuit in peccato concepta; ergo &c.

Reſpondeo, diſt. maj. ſubjicere ex neceſſitate reatus peccati, eſt &c. conc. maj. Subjacere ſolum ex neceſſitate principiorum naturalium, neg. maj. *Caro* (inquit S. Thom. citatus ad 2.) *in peccato concepta ſubjacet dolori, non ſolum ex neceſſitate principiorum naturalium; ſed etiam ex neceſſitate reatus peccati: quæ quidem neceſſitas in Chriſto non fuit, ſed ſolum neceſſitas naturalium principiorum.* Quæ aſſumpſit, quia voluit.

V. Dices ſecundo. Hilarius *lib.* 10. *de Trinit.* negat, animam Chriſti verum ſenſiſſe dolorem, & eam comparat aquæ, dum telo perforatur. Unde ſicut aqua dum perforatur telo, dolorem non ſentit; ſic neque Chriſti anima. En ejus verba. *Unigenitus Deus hominem verum, non deficiens a ſe Deo, ſumpſit; in quem, quamvis aut ictus incideret, aut vulnus deſcenderet, aut nodi concurrerent, aut ſuſpenſio elevaret; afferrent quidem hæc impetum paſſionis, non tamen dolorem paſſionis inferrent, ſicut telum aliquod aquam perforans.*

VI. Aliqui reſpondent, S. Hilarium in hoc aliquid humanum paſſum fuiſſe. Sed præſtat ipſum ad verum ſenſum trahere, ex D. Thom. citato, *ad* 1. dicendo: Hilarium a carne Chriſti non veritatem doloris, ſed neceſſitatem excludere intendiſſe: neceſſitatem, inquam, radicalem, quæ eſt ex peccato; non vero proximam, quæ eſt ex compoſitione contrariorum, quamvis hanc ſolum habuerit, quia voluit. Quare cum comparat animam Chriſti cum aqua, quæ telo perforatur, non vult indicare, quod anima Chriſti dolorem actu non ſenſerit: ſed ſolum, quod cum illud non ſenſerit ex neceſſitate, potuerit ipſum non magis ſentire, quam aqua, cum telo aliquo perfoditur. —— Advertendum ulterius cenſeo, S. Hilarium loqui de Chriſto, ut eſt Verbum. Agebat enim contra Arianos; qui, ut ſupra dictum eſt, contendentes, Verbum in Chriſto ſteriſſe loco animæ: ex dolore, metu, aliiſque paſſionibus, quæ in Chriſto fuerint, inferebant, Verbum non eſſe Deum.

VII. Dices tertio. Anima Chriſti fruebatur delectatione beatitudinis: erat enim beata; ergo non poterat ſentire dolorem.

Reſp. neg. conſ. Eſto enim anima Chriſti frueretur beatitudine, tamen *Virtute divinitatis Chriſti diſpenſative ſicut beatitudo in anima continebatur, quod non derivabatur ad corpus; ne ejus paſſibilitas, & mortalitas tolleretur. Et eadem ratione delectatio contemplationis ſic retinebatur in mente, quod non derivabatur ad vires ſenſibiles, ne per hoc dolor ſenſibilis excluderetur.* Ita S. Thom. citatus, *ad* 3.

VIII. Dico tertio. In Chriſto fuit triſtitia, alio tamen modo, quam in nobis. Utraque pars eſt S. Thomæ, *qu.* 15. laudata, *art.* 6. Et primum probat, Tum ex illo, Matth. 26. *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Unde Ambroſius, *lib.* 2. *de fide ad Gratianum, cap.* 3. Ut homo inquit triſtitiam habuit: *Suſcepit enim triſtitiam meam: confidenter triſtitiam nomino, quia crucem prædico.* Probat etiam, hoc diſcurſu. Nam ſicut dolor ſenſibilis eſt in appetitu ſenſitivo, ita & triſtitia, cum hac differentia: quod *Objectum, & motivum doloris eſt læſo ſenſu tactus percepta, ſicut cum aliquid vulneratur; objectum autem, & motivum triſtitiæ eſt nocivum, ſeu malum interius apprehenſum, ſive per rationem, ſive per imaginationem: ſicut cum aliquis triſtatur de amiſſione gratiæ, vel pecuniæ. Sed potuit anima Chriſti interius apprehendere aliquid, ut nocivum, & quantum ad ſe, ſicut paſſio, mors ejus fuit: & quantum ad alios, ſicut peccatum diſcipulorum, vel etiam Judæorum occidentium ipſum;* ergo *Sicut in Chriſto potuit eſſe verus dolor, ita potuit in eo eſſe vera triſtitia.*

Secundum autem probat ex triplici motivo, quod ſupra aſſignavit, cum communiter de paſſionibus animæ loqueretur. Videantur ſuperius dicta §. 1.

IX. Dices. Triſtitia eſt de his, quæ nobis nolentibus accidunt: ſed nihil paſſus eſt Chriſtus contra ſuam voluntatem: dicitur enim *Iſaiæ* 53. *ver.* 7. Oblatus eſt, quia ipſe voluit; ergo in eo non fuit triſtitia.

Reſpondet S. Thom. art. 6. citato, ad 4. *Quod nil prohibet aliquid eſſe contrarium voluntati ſecundum ſe, quod tamen eſt volitum ratione finis, ad quem ordinatur: ſicut medicina amara non eſt ſecundum ſe volita, ſed ſolum ſecundum quod ordinatur ad ſanitatem. Et hoc modo mors Chriſti, & ejus paſſio fuit, ſecundum ſe conſiderata, involuntaria, & triſtitiam cauſans; licet fuerit voluntaria in ordine ad finem, qui eſt redemptio humani generis.*

X. Dico quarto. In Chriſto fuit etiam timor, modo infra explicando. Ita S. Thom. *qu.* citata *art.* 7. Et probat ex illo Marci, ver. 33. *Cœpit Jeſus pavere, & tædere.* Verum advertit: *Quod ſicut triſtitia cauſatur ex apprehenſione mali præſentis: ita timor cauſatur ex apprehenſione mali futuri. Apprehenſio autem mali futuri, ſi omnimodam certitudinem habeat, non inducit timorem. Unde Philoſophus dicit, in* 2. *Rhetor. cap.* 5. *quod timor non eſt, niſi ubi eſt aliqua ſpes evadendi. Nam quando nulla ſpes eſt evadendi, apprehenditur malum, ut præſens; & ſic magis cauſat triſtitiam, quam timorem.*

Sic ergo timor poteſt conſiderari quantum ad duo. Uno modo, quantum ad hoc, quod appetitus ſenſitivus naturaliter refugit corporis læſionem, & per triſtitiam, ſi ſit præſens, & per timorem, ſi futura: & hoc modo, timor fuit in Chriſto; ſicut & triſtitia. Alio modo, poteſt conſiderari ſecundum incertitudinem futuri eventus; ſicut quando nocte timemus ex aliquo ſonitu, quaſi ignorantes, quid hoc ſit: & quantum ad hoc timor non fuit in Chriſto. Hæc S. Thomas.

XI. Nota tamen: quod timor iſte, qui ponitur in Chriſto, de malo imminenti futuro, etiamſi ſciatur certo futurum; à Damaſceno, *l.* 3. *de Fide c.* 23. vocatur *Naturalis*, & ab aliis ſimplex diſplicentia, quæ eſt actus animæ naturaliter malum refugientis, & ſeipſam vireſque ſuas contra illud contrahentis. Timor vero qui eſt de malo, quod non apprehenditur inevitabile, eſt actus perfectus, & efficax, & qui inducit ad conſulendum de modo evadendi. Et hic in Chriſto non fuit; qui, ſuppoſita voluntate obediendi præcepto Patris de morte, mors ab eo non erat rationabiliter evitabilis; nec poterat juſte procurare media ad eam evitandam.

XII. Dico quinto. In Chriſto fuit admiratio ſecundum ſcientiam experimentalem. Ita S. Thom. citatus, *art.* 8. Et probat ex illo Matth. 8. ver. 10. *Audiens autem* (*Jeſus*, ſcilicet, verba Centurionis) *miratus eſt.* Nota tamen: *Quod admiratio proprie eſt de aliquo novo, & inſolito. In Chriſto autem non poterat eſſe aliquod novum, & inſolitum, quantum ad ſcientiam divinam, qua cognoſcebat res in Verbo; neque etiam quantum ad ſcientiam humanam, qua cognoſcebat res per ſpecies inditas. Potuit autem aliquid eſſe ſibi novum, & inſolitum, ſecundum ſcientiam experimentalem, ſecundum quam ſibi poterant quotidie aliqua nova occurrere. Et ideo ſi loquamur de ſeipſo, quantum ad ſcientiam divinam, & ſcientiam beatam, vel etiam infuſam; non fuit in Chriſto admiratio. Si autem loquamur de eo, quantum ad ſcientiam experimentalem: ſic admiratio in eo eſſe potuit. Et aſſumpſit hunc affectum ad noſtram inſtructionem; ut ſcilicet doceat eſſe mirandum, quod etiam ipſe mirabatur. Unde dicit Auguſtinus, in* 1. *ſuper Gen. contra Manichæos cap.* 8. Quod mirabatur Dominus, nobis mirandum eſſe ſignificat, quibus adhuc opus eſt his moveri. Omnes ergo tales motus ejus non perturbati animi ſigna ſunt, ſed docentis Magiſtri.

XIII. Quatuor autem modis contingere poteſt admiratio. Primus eſt ignorantia cauſæ, quam, viſo effectu inſolito, ſcire deſideramus: & hic modus admirationis in Chriſto eſſe non potuit.

Secundus eſt ex apprehenſione rei magnæ, & inſolitæ, etſi antea cognoſceretur; ex qua, ſi bona eſt, oritur deſiderium eam laudandi.

Tertius huic affinis eſt, quando, viſo effectu inſolito, incitamur ad eum laudandum, ejuſque cauſam. Et alterutro ex his modis dici poteſt, Chriſtum admiratum fuiſſe fidem Centurionis: non quod eſſet magna, quantum ad ipſum, ſed quia erat magna quantum ad alios (inquit S. Thom. ibi *ad* 2. & ideo eam laudavit.

Quartus eſt, quando licet effectus, & cauſa cognoſcantur non adeſt tamen facultas effectum illum cauſandi; & hoc etiam modo potuit eſſe admiratio in Chriſto: ejus enim anima per vires naturales facere non poterat ea, quæ admiratione digna contingebant.

XIV. Dico ſexto. In Chriſto fuit ira per zelum, non per vitium. Probat S. Thom. hac qu. 15. art. 9. ex illo Pſal. 68. ver. 10. *Zelus Domus tuæ comedit me.* Deinde dicit: *Quod ira eſt effectus triſtitiæ: ex triſtitia enim alicui illata conſequitur in eo, circa ſenſitivam partem, appetitus repellendi illatam injuriam, vel ſibi, vel aliis. Et ſic ira eſt paſſio compoſita ex triſtitia, & appetitu vindictæ. Dictum eſt autem, quod in Chriſto triſtitia eſſe potuit. Appetitus etiam vindictæ quandoque eſt cum peccato, quando ſcilicet aliquis vindictam quærit, abſque ordine rationis. Et ſic ira in Chriſto eſſe non potuit: hujuſmodi enim dicitur ira per vitium. Quandoque vero talis appetitus eſt ſine peccato, imo eſt laudabilis; puta, cum aliquis appetit vindictam, ſecundum ordinem juſtitiæ: & hæc vocatur ira per zelum. Dicit enim Auguſt. ſuper Joann.* (*tract.* 10.) *Quod* Zelo Domus Dei comeditur, qui omnia perverſa quæ videt, ſatagit emendare; & ſi emendare non poteſt, tolerat, & gemit. *Et talis ira fuit in Chriſto.*

XV. Adverte tamen cum eodem S. Doctore, ibi *ad* 1. Quod ira quandoque prævenit rationem, & trahit eam ſecum ad operandum; & tunc ira dicitur operari, nam operatio tribuitur principali agenti: & ſecundum hoc intelligitur dictum Jacobi 1. *Ira viri juſtitiam Dei non operatur.* Quandoque vero ira ſequitur rationem, & eſt quaſi inſtrumentum ipſius; & tunc operatio, quæ eſt juſtitiæ, non attribuitur iræ, ſed rationi. Et hoc modo ira fuit in Chriſto. Et tunc maxime cum zelo vindicandi honorem domus Dei, facto ex funiculis flagello, ejecit vendentes, & ementes de Templo: dicitur enim, Joann. 2. ver. 17. *Recordati ſunt vero diſcipuli ejus, quia ſcriptum eſt, zelus Domus tuæ comedit me.*

§. II.

De Defectibus Animæ.

DEfectus animæ, vel ſunt in parte intellectiva, ut ignorantia: vel in parte volitiva, ut peccatum, & fomes peccati.

XVI. Dico ergo primo. In Chriſto non fuit ignorantia. Eſt contra Calvinum, *lib.* 2. *Inſt. cap.* 16. §. 10. quem impugnavimus, in *Vera Eccleſia, Tom.* 1. *cap.* 4. §. 3. nu. 14. quo meum Candidatum mitto. Ea tamen docet S. Thom. citata *qu.* 15. *art.* 3. Probatque primo. Nam ignorantia per ignorantiam non tollitur; ſed Chriſtus ad hoc venit, ut ignorantias noſtras auferret: venit enim, *Ut illuminaret his, qui in tenebris, & in umbra mortis ſedent*; ergo in Chriſto ignorantia non fuit —— Deinde, ſicut in Chriſto fuit plenitudo gratiæ, & virtutis: ita in ipſo fuit plenitudo omnis ſcientiæ: ſed plenitudo gratiæ, & virtutis, excludit omne peccatum, & fomitem peccati, ut dicemus; ergo plenitudo ſcientiæ excludit ignorantiam, quæ ſcientiæ opponitur.

XVII. Dico ſecundo. In Chriſto nullo modo fuit defectus peccati, ſive originalis, ſive actualis. Ita S. Thomas, dicta *qu.* 15. *art.* 1. Et eſt de fide contra hæreſim Phariſæorum, contra quos Chriſtus ipſe, *Joann.* 8. *ver.* 46. ait: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Probat S. Doct. hanc veritatem hoc diſcurſu. Chriſtus aſſumpſit defectus noſtros, *Ut pro nobis ſatisfaceret, ut veritatem humanæ naturæ comprobaret, & ut nobis fieret exemplum virtutis*: atqui ſecundum hæc tria manifeſtum eſt, quod non debuit aſſumere defectum peccati; ergo &c. Min. quantum *ad* 1. probat: *Quia peccatum nihil operatur ad ſatisfactionem; quinimmo virtutem ſatisfactionis impedit. Quia, ut dicitur Eccleſ.* 34. Dona iniquorum non probat Altiſſimus. *Similiter ex peccato non demonſtratur veritas humanæ naturæ: quia peccatum non pertinet ad humanam naturam cujus Deus eſt cauſa: ſed magis eſt contra naturam per ſeminationem diaboli introductum, ut Damaſcenus dicit, lib.* 2. *de fide cap.* 30. Neque tertio, *peccando, exemplum virtutis præbere potuit, cum peccatum contrarietur virtuti.* Ergo &c.

XVIII. Dicitur tamen peccata noſtra portaſſe, & quaſi feciſſe ſua, non quoad culpam, ſed quoad pœnam; quam pro peccatis noſtris in ſe tamquam Fidejuſſor ſuſcepit. Dicitur etiam factus *peccatum*, ideſt, Hoſtia pro peccato, ut docet S. Thom. citatus, *ad* 4. qua ratione, *Oſeæ* 4. dicitur, *Peccata populi mei comedent*, ſcilicet, Sacerdotes qui ſecundum legem comedebant Hoſtias pro peccato oblatas.

XIX. Dices tamen. Omnes, qui fuerunt in Adam, peccaverunt, ut ait Apoſtolus, *Rom.* 5. ſed Chriſtus fuit originaliter in Adam, ſecundum carnem, cum ab eo genealogice deſcenderit; ergo ſaltem peccatum originale ſuſcepit.

XX. Reſpondeo cum S. Thom. citato, *art.* 1. *ad* 2. diſt. maj. Qui fuerunt in Adam, & ſecundum corpulentam ſubſtantiam, & ſecundum ſeminalem rationem, peccaverunt, conc. maj. Secundum corpulentam ſubſtantiam tantum, nego maj. Hanc reſponſionem ſumpſit Angelicus Doct. ex S. Aug. *lib.* 10. *ſuper Gen. ad litteram, cap.* 19. & 20. Nos ergo fuimus in Adam ſecundum ſeminalem rationem, & ſecundum corpulentam ſubſtantiam, ideſt, non ſolum de materia; ex qua fuit Adam, ſed etiam accepta active ab Adam, ideoque ejus peccatum contrahimus. Chriſtus autem *Non fuit in Adam ſecundum ſeminalem rationem, ſed ſolum ſecundum corpulentam ſubſtantiam. Et ideo Chriſtus non accepit active ab Adam humanam naturam, ſed ſolum materialiter: Active vero a Spiritu Sancto. Sicut & ipſe Adam materialiter ſumpſit corpus ex limo terræ, active autem a Deo. Et propter hoc Chriſtus non peccavit in Adam, in quo fuit ſolum ſecundum materiam.* Hæc S. Thom.

XXI. Dico tertio. In Chriſto neque fuit fomes peccati. Ita

S. Thomas, dicta *qu. 15. art. 2.* cujus ratione ſic probo. Virtus, quo fortior eſt, eo magis vires inferiores ſubdit rationi, & eo magis debilitat fomitem, qui eſt inclinatio ſenſualis appetitus ad id, quod eſt contra rationem; ergo in Chriſto, in quo fuerunt perfectiſſimo modo gratia, & virtutes, ita erant inferiores vires ſubditæ, & obedientes rationi, ut nullatenus ad oppoſitum inclinare poſſent; eo modo, quo in Adamo fuiſſent, ſi non peccaſſet; ergo ſicut in Adamo innocente fomes non fuiſſet, ita non fuit in Chriſto. —— Addo: quod non conducit ad ſatisfactionem, non debuit aſſumi a Verbo: ſed fomes peccati non conducit, imo inclinat ad oppoſitum ſatisfactioni; ergo &c.

XXII. Dices. Ex eodem principio, nempe, ex ſubtractione juſtitiæ originalis, oritur fomes peccati, & paſſibilitas, ſeu mortalitas corporis: ſed Verbum aſſumpſit paſſibilitatem, & mortalitatem; ergo etiam fomitem.

XXIII. Reſpondet S. Thomas citatus, ad 1. *Quod inferiores vires pertinentes ad ſenſibilem appetitum naturaliter ſunt obedibiles rationi: non autem vires corporales, vel humorum corporalium, vel etiam ipſius animæ vegetabilis.... & ideo perfectio virtutis, quæ eſt ſecundum rationem rectam, non excludit paſſibilitatem corporis, excludit autem fomitem peccati; cujus ratio conſiſtit in reſiſtentia ſenſualis appetitus ad rationem.*

XXIV. Dices ſecundo. Tanto ſpiritus oſtenditur fortior, quanto magis ſuperat hoſtem, nempe concupiſcentiam carnis: ſed Chriſtus habuit ſpiritum fortiſſimum; debuit ergo habere concupiſcentiam, quam ſuperaret, & ſuperando dignus eſſet corona.

XXV. Reſpondeo cum S. Thom. ibidem ad 3. *Quod fortitudo ſpiritus aliqualis oſtenditur ex hoc, quod reſiſtet concupiſcentiæ carnis ſibi contrarianti: ſed major fortitudo ſpiritus oſtenditur: ſi per ejus virtutem totaliter caro comprimatur, ne contra ſpiritum concupiſcere poſſit. Et ideo hoc competebat Chriſto, cujus ſpiritus ſummum fortitudinis gradum attigerat. Et licet non ſuſtinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis; ſuſtinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi, & Diaboli, quos ſuperando victoriæ coronam promeruit.*

DUBIUM IX.

An in Chriſto ut Homine fuerit Potentia peccandi?

§. I.

De Peccato conjungendo cum Unione ad Verbum.

I. POſito, quod humanitas Chriſti nunquam peccaverit, ut vidimus, quærendum ſupereſt: An potuerit peccare. Quæſtio hæc in duplici ſenſu agitari poteſt. Primo: An potuerit peccare, ſimul retinendo unionem cum Verbo: hoc eſt, conjungendo peccatum cum unione hypoſtatica. Secundo: An potuerit peccare peccato dividente unionem; ita ut peccando amitteret unionem, quam habebat cum Verbo: eo pacto, quo Juſtus poteſt peccare, amittendo gratiam, quam habet.

II. Quæſtio quoque procedit de potentia proxima, & non tantum remota, & radicali; qua, nempe humanitas Chriſti peccare potuiſſet, ſi non fuiſſet conjuncta cum Verbo: hanc enim potentiam ſupponimus fuiſſe in Chriſti humanitate. Nam humanitas Chriſti erat creatura, & ex nihilo; ergo defectibilis. Erat ejuſdem ſpeciei cum aliis humanitatibus; ergo illi non eſt deneganda libertas abſoluta, & radicalis, nedum contradictionis, ſed etiam contrarietatis.

III. Chriſtum fuiſſe impeccabilem, conveniunt omnes Theologi: in aſſignanda tamen cauſa intrinſeca hujus impeccabilitatis diſſentit Scotus ab aliis. Iſte enim non vult, cauſam intrinſecam hujus impeccabilitatis in Chriſto fuiſſe unionem hypoteticam cum Verbo: hac enim ſtante potuiſſet adhuc peccare, abſque ulla repugnantia ſaltem phyſica: ſed quia cum in primo inſtanti unionis ejus cum Deo, fuerit beatus, beatitudo abſtulit illi omnem peccabilitatem, ſeu potentiam peccandi. Cæteri tamen cum S. Thoma ſentiunt, cauſam intrinſecam impeccabilitatis in Chriſto, ut homine, fuiſſe unionem hypoſtaticam cum Verbo: quibus adhæret S. Bonaventura *in 3. diſt. 12.*

IV. Dico ergo. Humanitas Chriſti non poterat peccare peccato conjungendo cum unione ad verbum: ideoque talis unio erat cauſa intrinſeca impeccabilitatis ejus, probatur. Cum ſumma ſanctitate non poteſt conjungi peccatum: ſed humanitas Chriſti erat infinite ſancta per Sanctitatem Verbi; ergo &c. Prob. maj. Cum. ſanctitate accidentali per gratiam non poteſt conjungi peccatum, ex communiori ſententia, ut oſtendimus, *Tom. 2. qu. 1. de Eſſ. Juſtific. Dub. 7.* contra Scotum: unde anima non poteſt eſſe in gratia, & ſimul in peccato, juxta illud 1. Joann. 3. ver. 9. *Omnis, qui natus eſt ex Deo, peccatum non facit, quoniam ſemen ipſius in eo manet, & non poteſt peccare, quoniam ex Deo natus eſt*: ergo a fortiori peccatum conjungi nequit cum ſanctitate ſubſtantiali, & infinita, quale eſt Verbum. Natura enim humana unita Verbo eſt ſubſtantialiter deificata, Deo digna, & Deo gratiſſima; nullum ergo vel leve peccatum, cum tali unione conjungere poteſt.

V. Secundo probatur. Si humanitas Chriſti, ſtante unione cum Verbo, peccare potuiſſet, idem potuiſſet dici de Verbo: ſiquidem, ſtante communicatione idiomatum, omnia, quæ dicuntur de humanitate, ut principio *Quo*, dicuntur quoque de ſuppoſito, ut principio *Quod*: ideo enim verum eſt, quod Deus eſt paſſus, Deus eſt mortuus, quia paſſio, & mors de humanitate, cui Verbum eſt ſuppoſitaliter unitum, dicuntur, ut de principio *Quo*; ergo ſi humana natura, ut unita Verbo, peccare potuiſſet, idem dici poſſet de Verbo: ſicut ſi de facto humanitas peccaſſet, dictum fuiſſet, quod Verbum peccaſſet. Et ratio eſt. Quia actiones ſunt ſuppoſitorum; ita ut vere, & proprie dici poſſit, quod omnes operationes, ſive bonæ ſint, ſive malæ, quarum natura eſt principium *Quo*, ſint ſuppoſiti, ut principii *quod*, eique, ſive ad meritum, ſive ad demeritum tribuantur: ideoque ſupra oſtenſum eſt, actiones Chriſti eſſe valoris infiniti, quia perſona Verbi, cujus erant, eſt infinita.

VI. Scio, Scotum reſpondere, actiones tribui ſuppoſito, non effective, & motive, quia perſonalitas non eſt operativa: ſed ſolum denominative; quatenus actio quidem tota procedit a natura; ſed tamen quia ſuppoſitum naturam ſuſtinet, ideo denominatur operans, ſeu agens.

VII. Sed contra eſt. Nam ita eſt vera hæc propoſitio: *Suppoſitum, ſeu perſona operatur*, ſicut eſt falſa iſta: *Natura operatur*; ergo id, quod proprie operatur, eſt ſuppoſitum. Anteced. probat. ex Concil Florentino, *Seſſ. 18.* ubi Doctores Latini ex hoc axiomate: *Operationes ſunt ſuppoſiti*, probant contra Græcos, quod natura non generat, ſed Pater, natura non ſpirat, ſed Pater, & Filius. Certum eſt autem, quod Pater non tantum denominative generat, ſed effective, ſicut Pater, & Filius non tantum denominative ſpirant, ſed effective. Et ratio eſt. Quia licet perſonalitas non ſit activa, ſuppoſitum tamen, per eam conſtitutum, ita eſt activum, ut ſit principium, *Quod* operationem elicit, ſicut natura ejuſdem operationis principium *Quo*. Unde fit, quod ſuppoſitum cum natura ſit unum totale principium operationis productivum. Unde in Concil. Florentin. *Seſſ.* 18 citata, Joannes Theologus contra Marcum Epheſium ſic dicebat: *Ego aſſirmavi, quod dicimus: Filium a Patre generari: idem eſſe ac dicere, Filium generari a ſubſtantia Patris; ita ut, quod producit, ſive generat, perſona ſit; principium vero per quod generat, ſit ipſa, quæ aliis communicatur..... Idcirco in humanis eſt qui generat hic homo, hoc eſt, perſona ſuppoſitum ſubſiſtens, ſubſtantia vere cauſa eſt.... In homine eſt humanitas, hæc dicitur principium, per quod homo generat.* Cum ergo in Chriſto perſona Verbi operaretur per humanitatem, tamquam per inſtrumentum ſibi conjunctum: ideo quidquid operabatur Chriſtus, ut homo, operabatur Verbum.

VIII. Neque afferatur exemplum, Scotiſtis familiare, de aqua calida, quæ dum aliquem calefaciat, ipſa non eſt proprie principium calefactionis, ſed ſolum ſubjectum ſuſtentans calorem —— Nam calor advenit aquæ tamquam accidens, & quidem contra naturalem ejus inclinationem, Verbo autem divino non ſic advenit humana natura, ſed ſic, ut ſubſtantialiter, & hypoſtatice eam ſibi uniat: & ita ſuſtentet, ſicut alia ſuppoſita ſuſtentare ſolent naturam, cujus ſunt ſuppoſita, & operari per illam.

IX. Dicunt primo Scotiſtæ. Unio hypoſtatica non habet intrinſecam incompoſſibilitatem cum potentia peccandi in natura aſſumpta: neque enim determinat voluntatem ad non peccandum, ſed ſolum determinat naturam ad eſſe ſubſtantiale Verbi.

X. Reſpondeo, neg. ant. Si enim gratia accidentaliter deificans animam Juſti eſt incompatibilis cum peccato lethali, ut conjungendo cum ipſa: multo magis gratia ſubſtantialis erit incompatibilis cum quocumque peccato ipſi conjungendo. In Incarnatione enim factum eſt, inquit Auguſt. *in Enchirid. cap.* 40. ut natura hominis *Verbo Deo copularetur in tantam perſonæ unitatem, ut idem ipſe eſſet Filius Dei, qui Filius hominis; & Filius hominis, qui Filius Dei: ac ſic in natura humanæ ſuſceptione fieret quodammodo ipſa gratia illi homini naturalis, quæ nullum peccatum poſſet admittere.* En Auguſtinum referentem impotentiam peccandi in Chriſto ad unionem cum Verbo, qua gratia facta eſt illi naturalis; cum idem ſit Filius hominis, ac Filius Dei. Et proinde ſi Filius Dei non poteſt peccare, nec poteſt Filius hominis, qui ſimul eſt Filius Dei; alioquin peccatum Filii hominis eſſet peccatum Filii Dei.

XI. Neque dicant, humanitatem Chriſti, ejuſque libertatem fuiſſe ejuſdem rationis cum noſtra; neque ullam ejus facultatem fuiſſe a Verbo impeditam; ergo neque facultatem peccandi.

Reſpondeo, nego conſ. ſeu verius ſuppoſitum. Facultas enim, & potentia peccandi non eſt facultas, ſed defectus facultatis, & potentiæ, unde Deus, qui omnipotens eſt, & ſumme liber, facultate, & potentia peccandi caret; & proinde hunc defectum impedire debuit in humanitate aſſumpta. Ideoque S. Auguſt. *lib. de Correpr. & Grat.* 11. ait: *Neque enim metuendum erat, ne iſto ineffabili modo in unitatem perſonæ a Verbo Deo natura humana ſuſcepta, per liberum voluntatis peccaret arbitrium; cum ipſa ſuſceptio talis eſſet, ut natura hominis a Deo ſuſcepta, nullum in ſe motum malæ voluntatis admitteret.* Ex quo igitur in Chriſto fuit voluntas ejuſdem ſpeciei cum noſtra; ſequitur quidem, quod in eo fuerit facultas radicalis, qua nos peccamus: ſed hæc facultas in ipſo per aſſumptionem a Verbo fuit impedita. Perſona enim divina, eſto in operationibus humanitatis nihil phyſicum immutaverit, debuit eas quantum ad eſſe morale ſic determinare: ut in omnibus humanitas, quam ipſe gubernabat, ſuſtentabat, & fecerat ſuam ſervaret rectæ rationis ordinem.

XII. Dicunt ſecundo. Ex eo, quod voluntas humana Chriſti peccare poſſet, vel etiam peccaret, non idcirco divinum ſuppoſitum peccare poſſet, vel peccaret; ergo &c. Ant. prob. Omnes actiones ad extra ſunt communes toti Trinitati; ſed eo caſu poſito, nec Pater, nec Spiritus Sanctus peccaret; ergo nec Filius.

XIII. Reſpondeo, neg. ant. Ad ejus probationem, diſt. major. Sunt communes toti Trinitati, ut efficienti, conc. maj. Ut cauſæ velut formali, nego maj. Hoc autem modo operationes humanitatis Chriſti ita ſunt Verbi: ut non ſint nec Patris, nec Spiritus Sancti propriæ. Cum enim nec Pater, nec Spiritus Sanctus humanitatem aſſumpſerit, ſed ſolus Filius; operationes humanitatis illius, ut vitales, & ut mortales, ſic Verbi ſunt, tamquam naturæ illius ſuppoſiti; ut illud tamquam principium internum, & quaſi formale reſpiciant. Sicut ergo ea parte, qua meritoriæ, & ſatisfactoriæ, ita ſunt Verbi, ut non ſint nec Patris, nec Spiritus Sancti; unde Filius in humanitate, & per humanitatem meruit, & ſatisfecit, non Pater, & Spiritus Sanctus; quia ſolum Verbum eſt ſuppoſitum illius humanitatis: ita ſi humanitas aſſumpta peccaret, non peccaret Pater, & Spiritus Sanctus, peccaret tamen Filius. Tanti ergo refert, quod operationes humanitatis Chriſti ſpecialiter refundantur in ſuppoſitum Verbi; ut ſi hoc non dicatur, pereat veritas Incarnationis.

XIV. Dicunt tertio. Ille potuit peccare, qui potuit non obedire præcepto, quo Pater mortem imperavit; quia peccatum conſiſtit in tranſgreſſione, ſeu inobſervantia præcepti: atqui Chriſtus potuit non obedire præcepto Patris de morte; ergo &c. Minor Prob. Ille potuit non obedire præcepto, qui ſtante præcepto de morte potuit velle non mori: ſed Chriſtus, ſtante præcepto de morte, potuit velle non mori, quia libere, non neceſſario, mortuus eſt, juxta illud Iſaiæ 53. verſ. 7. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*; ergo &c.

XV. Varie huic argumento reſpondent Theologi, ut cum præcepto de morte ſalvent in Chriſto libertatem, & impeccabilitatem. Ego tamen ſequens Noſtrorum ſolutionem, reſpondeo, nego minor. Ad probat. diſt. major. Qui potuit velle non mori, ſumpta non morte privative, ſive, ut conjungenda cum præcepto de morte, conc. major. Sumpta non morte negative, ſeu, non conſiderata ſecundum reſpectum ad præceptum de morte, nego maj. Velle non mori privative, fuiſſet conjungere negationem mortis cum præcepto de morte: & hoc modo Chriſtus non potuit velle non mori; alias potuiſſet velle non obedire præcepto Patris, & proinde poſſe peccare. Non mori vero negative, eſt non mori abſolute, & præciſo reſpectu ad præceptum de morte, & hoc modo Chriſtus poterat velle non mori: quod ſufficit, ut libere mortuus ſit. Quia ad libertatem non requiritur indifferentia ſpecificationis, qua poſſit eligere bonum, vel malum; ſed indifferentia exercitii, ſeu contradictionis, qua poſſit eligere, vel non eligere abſolute. Quæ ſatis eſſe debent pro præſenti. Modo enim certum eſſe debet, Chriſtum, etiam ſtante præcepto Patris, & ſua impeccabilitate, habuiſſe poteſtatem moriendi, & non moriendi: potentiam, inquam, non *Poſitionis*, qua ita poſſet non mori, ut de facto non moreretur: ſed potentiam *Poſſibilitatis*, qua ita poſſet non mori, ut non mori, eſſet illi poſſibile, quamvis de facto non ponendum. Hoc ipſe Chriſtus indicavit, cum ait, Joann. 10. a v. 17. *Ego pono animam meam, ut iterum ſumam eam. Nemo tollit eam a me, ſed ego pono eam a me ipſo, & poteſtatem habeo ponendi eam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam; Hoc mandatum accepi a Patre meo.*

XVI. Dicunt quarto. Mors non minus repugnat Deo, quam peccatum; cum Deus non minus ſit per eſſentiam ens, quam per eſſentiam ſanctus: atqui Deus in humanitate, quam aſſumpſit, permiſit potentiam moriendi; ergo permittere potuit potentiam peccandi.

Reſpondeo, inſtantiam hanc nimis probare. Probat enim, quod ſicut Verbum in humanitate aſſumpta permiſit non ſolum potentiam moriendi, ſed mortem ipſam: ita permiſerit, vel potuerit in ea permittere non ſolum potentiam peccandi, ſed peccatum ipſum, quod Scotiſtæ non admittunt. Diſparitas ergo eſt. Quia mors eſt malum pœnæ, cujus Deus poteſt eſſe auctor, licet eam non poſſit habere in ſe: unde non mirum, quod in humanitate aſſumpta ei tribuatur. At Deus neque directe, neque indirecte poteſt eſſe auctor mali moralis, quod eſt peccatum; cum ſit aliquid eſſentialiter inordinatum, & a Deo recedens: ac proinde repugnat ſanctitati per eſſentiam, non ſolum in ſe, ſed omni illi, cui ipſa conjungitur.

§. II.

De Peccato dividendo ab unione ad Verbum.

XVII. DIco. Humanitas Chriſti non potuit peccare peccato dividente ipſam a Verbo; ita ut peccando amitteret unionem, quam habebat cum Verbo. Probatur. Ad perfectiſſimam ſanctificationem ſpectat, ut reddat ſubjectum ita ſanctum, ut non poſſit ſuam ſanctitatem amittere: ſic Deus unitus menti beatæ, ita reddit animam Beati ſanctam, ut nequeat peccando amittere ſanctitatem: ſed humanitas Chriſti perfectiſſime, & ſubſtantialiter ſanctificabatur per Verbum; ergo &c.

XVIII. Secundo probatur. Patres abſolute docent, Verbum unitum humanitati reddere illam impeccabilem; ergo ſentiunt, eam reddere impeccabilem, nedum peccato conjungendo cum unione, ſed etiam peccato dividente ipſam ab unione. Ant. conſtat ex S. Auguſtino, locis §. præcedente allatis: & præterea *lib. 2. de Pecc. merit. & Remiſſione cap.* 22. ubi de Chriſto, ait: *In cujus non tantum divinitate, ſed nec in anima, nec in carne ullum potuit eſſe peccatum.* Auguſtino addo Athanaſium, *lib. de Incarnatione*, dicentem: *Impoſſibile erat, alio modo integritatem, atque impeccantiam in hominum recipi naturam, niſi Deus in carne crederetur eſſe.* His adjunge Gregor. *lib. 3. Moral. cap.* 13. Baſil. *Epiſt.* 65. Chryſoſt. *in cap.* 16. *Iſaiæ &c.* Conſ. prob. Nam etiam gratia accidentalis reddit animam impeccabilem peccato conjungendo cum gratia; quia gratia, & peccatum conjungi nequeunt: & tamen, quia homo in gratia exiſtens peccare poteſt peccato deſtruente in eo gratiam: nemo unquam dixit, gratiam reddere animam Juſti abſolute impeccabilem; ergo &c.

XIX. Tertio probatur. Verbum divinum ratione unionis hoc ſibi debet, ut in omnibus omnino actibus Chriſti humanitatem tamquam ſuam regat, ac gubernet. Nam quoties duo ſunt perfecte unita, ſuperioris eſt regere inferius, ita ut defectus inferioris in ſuperius refundatur: ut in anima reſpectu corporis, & ratione ſuperiori reſpectu inferioris; ergo peccatum, quod contingeret in humanitate Chriſti, deberet in Verbum refundi. Eo vel magis, quod Verbum unitur humanitati, ut ſuppoſitum faciens illam ſuam, eamque ſuſtentans; faciensque, quod in ea faceret ſuppoſitum proprium: atqui in aliis hominibus ita ſe habent ſuppoſita *propria*, ut ad ea pertineat quidquid libera voluntas ipſorum agit; eiſque imputetur, ſi illa peccat; adeo ut ſuppoſitum peccare dicatur; ergo etiam ad Verbum divinum pertinet quidquid libera ejus voluntas agit; & ſi peccaret, etiam peccato deſtruente unionem cum Verbo, ipſi peccatum illud imputaretur.

Ratio hæc traditur in Sexta Synodo Generali, *Act.* 8. his verbis: *Quemadmodum corpus noſtrum regitur, & ornatur, atque ordinatur ab intellectuali, & rationali anima noſtra: ita in homine Chriſto tota hominis ejus conſperſio ab ejuſdem Verbi divinitate ſemper, & in omnibus mota, Deo mobilis fuit, ſecundum Nyſſenum Gregorium.* Si ergo humanitas a Verbo regitur, non ſolum tamquam a cauſa generali (qua ratione omnia gubernat) ſed ut a cauſa ſpeciali movente, ac dirigente; ſicut anima regit corpus, ſicut ratio ſuperior inferiorem, & ſuppoſitum naturam, quam ſuſtentat: non poterit prodire ab ea aliquid inordinatum, quod non ſtatim refundatur in rectoris vel infirmitatem, vel malitiam. Sicut dum exorbitat appetitus in ſecundis, & voluntariis motibus, accuſatur anima, & ratio, & ſuppoſitum non cohibens.

XX. Ex his prævenitur inſtantia Scotiſtis familiaris, nempe, quod Deus non ſolum gubernat humanitatem Chriſti, ſed & omnem voluntatem creatam; quin ſequatur, eum teneri impedire peccata hominum, ut, ſi non impediat, tribuantur illi.

Nam Deus gubernat quidem aliorum hominum voluntates, ſed tamquam Proviſor generalis, qui poteſt permittere defectus in cauſis particularibus, quin ei tribuantur. At humanitatem Chriſti ſuppoſitum divinum regebat, ut Proviſor particularis; ſicut anima regit corpus, & ratio appetitum, & ſuppoſitum naturam: ideoque ut tale ſibi ipſi, ac ſuæ ſanctitati debitor erat, ne in illa, tamquam ſpecialiter ſua, aliquem defectum permitteret.

XXI. Neque dicas, Verbum reſpectu humanitatis aſſumptæ non deſinere eſſe Proviſorem generalem ejus; cum ſit creatura, ſicut & cæteræ humanitates.

Nam diſt. Eſſe Proviſorem generalem, quatenus eſt Deus illam conſervans, omitto; quatenus eſt perſona illam ſuſtentans, nego. Quamvis ergo Verbum divinum, ut Deus eſt, generali concurſu conſervet humanitatem Chriſti, ſicut alia omnia creata conſervat: attamen, ut perſona terminans eamdem, eamque ſubſiſtentem reddens, ſpeciali modo ſe habet ad ipſam, quo non ad alias. Se habet enim ut ſuppoſitum ad naturam, ut anima ad corpus, ut ratio ad appetitum, ut dictum eſt. Pro majori tamen explicatione,

XXII. Oppones: Non apparet, quomodo Verbum reddat humanitatem Chriſti impeccabilem. Non enim hoc facit, ut Verbum diſtinctum a Patre: nam ſic non eſt forma ſanctificans, ſeu producens ſanctitatem. Non quatenus Deus: quia cum ea, quæ conveniunt Verbo, ut Deus, ſint tribus perſonis communia; impeccabilitas humanitatis non a ſolo Verbo, ſed a Patre, & Spiritu Sancto eſſet.

XXIII. Reſpondeo. Verbum, qua Verbum eſt, non reddere quidem humanitatem Chriſti impeccabilem per modum cauſæ efficientis; ſed eam reddere impeccabilem per modum cauſæ quaſi formalis: uniendo ſeipſum illi tamquam formam incompoſſibilem cum peccato, & exigentem, ut Deus ſua omnipotentia efficiat, ne humanitas illa peccare poſſit. Ad impeccabilitatem ergo humanitatis concurrebant tres divinæ perſonæ efficienter, dando auxilia, & dona, quibus conſtitueretur impeccabilis. At perſona Verbi formaliter ratione ſui, ponendo impedimentum peccato, & exigendo, ut tres divinæ perſonæ impeccabilitatem formalem conferrent. Unde patet; radicem impeccabilitatis in humana natura fuiſſe unionem hypoſtaticam illius cum Verbo divino.

QUÆSTIO VI.

De Perſona Aſſumente.

EGimus de iis, quæ ſolent agitari de natura aſſumpta: modo ea, quæ tangunt perſonam aſſumentem pertractabimus.

DUBIUM I.

An revera Perſona Divina Aſſumpſerit Humanitatem Chriſti, ſeu: An Chriſtus ſit Perſona Divina, & Deus?

§. I.

Referuntur Errores.

I. VIx Chriſtus in Cælum aſcenderat, cum ejus divinitatis ſurrexerunt impugnatores, aſſerentes, eum eſſe pu-